

סוף זמן קר"ש

עש"ק נשא

8:36

עש"ק בהעלותך 8:34

מאן דלא קרי קר"ש בעונתיה
בנדיי הוא כל ההוא יומא
(וזה"ק בלק פד"ו)

ממעיינות התאחדותינו

י"ל ע"י: התאחדות אברכים דקה"ל ימב לב דסאטמאר
בנשיאות כ"ק מרן רבינו הגה"ק שליט"א

שיעור השבוע

חבורת יסודי התורה

פרשת נשא

מס' יומא עז, עד עז:

פרשת בהעלותך

מס' יומא עז, עד פ.

בריש מס' יומא עז, וזאת אנו רואים כמה שמיחה
היה צריך להכין שאל בא לידי סומא, אף
בחינוך במוסד הקדוש ביותר, וטאכ"ח
כמה שמיחה צריכים בשעה שיתאחד
במוסד המאגיס, וזה א"א רק בזה התורה
מדידי רבני שליט"א ביום מס' מנחם

ו' סיון תש"ע

חג השבועות

שנה י"ב גליון ל' (תקיא)

עיבור נשמה

ומשה עלה אל האלהים וכו' כה תאמר לבית יעקב ותגיד
לבני. יבואר עפ"י מ"ש כבר, כל הלומד תורה לשמה וזכה
לדברים הרבה. לשמה אותיות למשי"ה. כי מתעורר בו כוחו של
משה להיותו מסייע לכל הבאים לטהר בבחינת עיבור נשמה
כידוע. וזהו שאמר ר' יוסף לא תתני ענוה דאיכא אנא.
דלכאורא יפלא איזהו מדת ענוה להתפאר בזה. רק מצנינו כי
ר"י לא רצה לקבל הנשיאות ונתן אותה לרבה, כמ"ש במס'
הוריות ובסופו כל כ"ב שנה שמלך רבה ר"י אומנא לביתו לא
קרא, וזה שימושו בגמ' ר' יוסף היה סיני ורבה עוקר הרים, בחי'
סיני הוא מדת הענוה לכן ה' נתעבר בו נשמת משרע"ה, ח"ש
לא תתני ענוה דאיכא אנא פי' שיש בי כוח של משרע"ה
המסייעני לזה. ח"פ ומשה עלה כה תאמר את בית יעקב פי'
אף שמשה עלה למעלה עורנו כחו מתנעץ לכל הלומדים
לשמה. וזה הפי' כה תאמר עורנו כחו מדבר עמוהם.

תפארת שלמה

נקודת סגול

והיהם לי סגולה מכל העמים. ע"ד הכתוב ד' מלך עולם
ועד אבדו גוים מארצו, כי אנו אומרים ד' מלך ד' מלך, ימלך,
וזה על עבר עתיד והוא. והנה גם באה"ע יש מאמנים בעבר
ותעיד להאמין בחידוש העולם העבר ובמופתים הקדמונים,
וגם מאמנים בהעד העולם לעתיד, אמנם בבחינת הוה אינם
מאמינים, דגם עתה יש משגיח, באמרם עוב ד' את הארץ,
ואינו משגיח כלל בגלות המד הזה. וזהו ד' מלך עולם ועד אבדו
גוים מארצו, היינו, על החטא הזה יאבדו הגוים מתוך הקהל,
לאשר שאינם מאמינים על ההוה גם כן אשר תמיד מלכותו
בכל משלה, וגם עתה ענינו משוטטות בכל, שהוא בבחינת ד'
מלך בנקודת סגול. וזהו ויהיה לי סגולה מכל העמים, אשר
בוה ניכר חשיבות ישראל מכל העמים בבחינת נקודת סגול,
שהוא הו"ה, וגם עתה מלכותו בכל משלה. ובוה אה"ע אינם
מאמינים, רק ורע ישראל עם קדושו.

אמרי נעים

משה עלה גם בעת היורידה

בחודש השלישי לצאת בני מארץ מצרים וגו'. ר"ל כי זה
זמן קרוב שיצאו מארץ מצרים הידות במ"ש שערי סומאה
ועכשיו באו מדבר סיני למעלה גדולה ונכבדת כזה, והנה
לפעמים שצדיק גדול מוציא יקר מוולד ומעלהו למדרגה
גדולה בזמן מועט וקרוב, והוא ע"י שנדבק בו מאד הצדיק
ומשים עליו כל מגמותיו, רק בזמן ההוא אין עלי' להצדיק כיון
שצריך לירד כדי להעלות כידוע, רק אח"כ עלה הצדיק ע"י
מאד כי יורידה זו צורך עלי' היא, וש"ת גם כאן כך היה
כשמשה העלה, לזה אמר שבאותו זמן ומשה עלה אל
האלקים, וזה פלא בחסדי השי"ת והבן.

שמואל משה

בחינת חסד

איחא במדרש עלית למרום וגו' בקשו מלאכי השרת
לפגוע במשה, צר הקב"ה פניו דומה לאברהם א"ל אי אתם
מתביישים ממנו לא זהו שירדתם אצלו ואכלתם בתוך ביתו,
אמר הקב"ה למשה לא ניתנה לך תורה אלא בזכות אברהם.
נ"ל לפרשו על פי מ"ש תוספות יו"ט דברכת הוימן תקנו
אלקינו, ובברכת התורה תקנו ה'. הענין כי המון בדין הוא
שיכלכל את ביותו, ולפיכך תקנו שם של מדת הדין. אבל

התורה לא ניתנה אלא בחסדו, כי איזה שורת הדין נותנת
להודיע דרכיו ולבראיו, לפיכך תקנו בברכת התורה שם של
רחמים, עכ"ל. ויש לא זהו שירדתם ואכלתם אצלו, כלומר
הרי אתם עדים שגמול חסד עמוכם, אם כן מראוי לשלם לבניו
כמדתו לגמול חסד עמהם לתת להם התורה תורת חסד.

יטב פנים

רק ישראל ראו

במדרש ילקוט בשעה שקבלו ישראל את התורה נתקנאו
בהם אה"ע ואמרו מה ראו אלו להתקרב יותר משאר האומות,
מיד סתם הקב"ה את פיהם וא"ל הביאו לי ספר יוחסין שלכם
כשם שבני מביאין עכ"ד, וצ"ב הכוונה. ואפ"ל עפ"ימ"ש רש"י
עז"פ וכל העם רואים את הקולות, שהיו רואים את הנשמע.
והנה אמר חז"ל שאנו בתחלה לע' לשון וכל האומות שמעו,
והחילוק הי' דישאל כיון ששמעו מפי הגבורה בכיכול קול ה'
חזק מאוד מדבר מתוך האש הם ראו ממש את הנשמע,
משא"כ האה"ע שאלו שמעו מהקב"ה רק מקול מתורגם
ללשונם, אצלם לא הי' בבחי' ראיא את הנשמע. ויש המדרש
אמר אה"ע מה "רא"ו אלו, כלומר למה ראו בני את הנשמע
וע"ז נתקברו יותר משאר אה"ע שלא ראו את הנשמע, סתם
הקב"ה את פיהם וא"ל הביאו לי ספר יוחסין כשם שבני
מביאין, ר"ל שראיתם קול ה' מדבר א"א להיות אלא בהשראת
השכינה, והרי אין הקב"ה משרה שכינתו אלא על משפחות
המיוחסות שבישראל, וע"כ כיון שהם מיוחסין, וכו' לראות את
הנשמע מהקב"ה בכיכול.

דברי יואל

בזכות עצמם

ומשה עלה אל אלקים ויקרא אלו ה' מן ההר לאמר, כה
תאמר לבית יעקב ותגיד לבני ישראל, אתם ראיתם אשר
עשיתי למצרים ואשאת אתכם על כנפי נשרים ואביא אתכם אל
וגו'. ואפ"ל והנה רש"י מפרש על הכתוב ושמי ה' לא נודעת
להם, לא הודעתו אין כתיב כאן אלא לא נברתי להם במדת
אמיתיות שלי שעלי' נקרא שמי הו"ה. נאמן לאמת דברי שהיו
הבטחתים ולא קיימתי עכ"ד, והנה בודאי שגם אברהם יצחק
ועקב כל אחד לחוד, היו ראויים שיתוודע להם הקב"ה בשם
הו"ה ית"ש להראות אמיתות שלו, אבל הם רצו להניח וזכות זה
לבני' בראותם אשר בעת צאתם ממצרים יחסר להם וזכותם
כי יהי' קודם מתן תורה, וכמ"כ הכ' ואת ערום ועריה. והנה
קודם מתן תורה רצה הקב"ה להזהיר את בני ישראל שאף
שעד הנה לא יצאו ממצרים אלא בזכות האבות, אבל מהיום
והלאה מנחם עליהם לעבור את השי"ת ולהיות ראויים בזכות
עצמם מלבד זכות האבות, וירמוז הענין במאמר הכתוב ויקרא
אליו ה' מן ההר לאמר, כה תאמר לבית יעקב ותגיד לבני'
ישראל, והיינו לבני האבות, אתם ראיתם אשר עשיתי למצרים
וגו', היינו דאף שלא הי' לכם עדיין שום זכותים, הגין עליכם
זכות אבות, ואשאת אתכם על כנפי נשרים ואביא אתכם אלי,
אמנם ועתה אם שמעו תשמעו וגו' והייתם לי סגולה מכל
העמים, ואתם תהיו לי ממלכת כהנים וגו' קודש שלא די
שתהיו נשעים רק בזכות אבות, אלא שתהיו הכל בזכות
עצמכם כדאים שתבאו ישועתכם.

בין משה

מעין השבוע

לחץ קושי המג"א ע"י תורת רבותינו עצי התמרים

במגן אברהם (ריש סי' תצ"ד) כתב קשה לי הא"ק אנו אומרים
בשבועות זמן מתן תורתנו, הלא קי"ל כו' יוסי (שבת פ"ז): (דאמר
ב' בסיון ניתנה תורה, דהא קי"ל דבעי לפרושי' ז' עונות כמ"ש
ביו"ד ולד"ל לעולם שבועות ו' בסיון וכו'. ומה שקשה עוד והתורה
ניתנה ביום ג' נ"א בספירה, דהא יצאו מצרים ביום ה' השבוע, וכו'
דבשבת ניתנה תורה ניוסוף על מ"ס יו"ב ימ"ס, יו"ב יום שבת,
הרי ג' יום, ואנחנו אומרים ביום החמישים יום מתן תורתנו. (תורתנו).
כבר תירץ העשרה מאמרות (הרמ"ע מפאנו) דבא לרמוז לנו יו"ט
שני של גלויות. ואפשר דהיינו דקאמר (שבת פ"ז) הוסיף משה יום
אחד מדעתו עכ"ל.

וכתב בעצי חיים ואפשר י"ל על פי מה שקשה המגן אברהם
(סי' תצ"ד) הא"ק אנו אומרים בשבועות יום מתן תורתנו, הלא
קיימא לן כרבי יוסי דאמר ב' בסיון נתנה תורה, דהא קי"ל ביו"ה
דעה (סי' קצ"ז) דהא דבעי לפרושי' ז' עונות, ולד"ל לעולם שבועות
ב' בסיון, ויתירץ המגן אברהם דהא קיימא לן ביו"ה דעה כרבי
יוסי היינו לחומרא, אבל מצד עיקר הדין אין צריך לפרושי' ז' עונות,
עיי"ש. ויש להוסיף על דבריו, דאפילו למאן דאית ליה דצריך
לפרושי' ז' עונות, היינו גם כן רק מדרבנן, אבל מן התורה אין צריך
לפרושי' רק שלש עונות.

ולפי זה יש לומר דהא (ד)רצונו של הקב"ה שנהיה כנונים
ליום השלישי, ומוכת מהו דאין צריך לפרושי' רק ג' עונות, היינו
משום שלא נצטוונו מפי הקב"ה רק תורה שבכתב, וכו'
דמדאורייתא אין צריך לפרושי' רק ג' עונות, לכן היינו ראוי לקבל
התורה ב' בסיון. אבל משה הוסיף יום אחד מדעתו, כיון דמדברין
צריך לפרושי' ששה עונות, ועל כן אמר משה לקבל התורה בשבע
בסיון, כדי לקיים מצות פרישה ששה עונות, והסכים הקב"ה על
ידו, דהא הגדירם וסייגם שישאל עושים הם גם כן רצון הבורא
ב"ה (ועיין פני יהושע דף פ"ו ד"ה אמר רבה דכ"ע) כמאמר הכתוב
(דברים יז, י"א) ולא תסור מן הדבר אשר יגידו לך ימין ושמאל.

ורביה"ק בעל דברי יואל זצוקללה"ה כתב (חידושי תורה
לשבועות עמ' ק"ה - ק"ח) וי"ל עפ"י מ"ש רש"י האלשיך הק' ז"ל בתורת
משה (פ' יתרו) דכאשר הגיעו בני ישראל למדבר סיני ביום ר"ח
סיון, התחיל מעט מעט לפסוק מהם הזהמה שהוטל באדם
הראשון ע"י החטא, עד שבו' בסיון פסק מהם לגמרי, ואז היו
ראויין לקבלת התורה וכו'. אלא שמשנה רבינו ע"ה הוסיף יום אחד
מדעתו, כדי שיעשו ישראל הנכה לקבלת התורה יום אחד אחר
שפסקה זוהמתו, דכל עוד שהיה עליהם קצת מזהמת החטאים
א"א שיהיה הנכה בשלימות, לכן שפיר אנו אומרים ביום השני
זמן מתן תורתנו, כיון שאז כבר היה פסקה זוהמתו, ורק שהיה
למדי פסקה זוהמתו.

וכ"ק מרן רבינו בעל דברי יואל (בחידושי תורה עמוד ק"ח -
פ' ב' שנת תשס"ז) דיש להוסיף ע"ז עפ"י דק"ל דההכנה של
מצוה גדול והמצוה, ועפ"י שפיר היה יום מתן תורתנו ביום ו'
סיון עכ"ל ודפח.

וכתב עוד רבינו בעל דברי יואל (בחידושי תורה עמוד ק"ח -
ק"ט) וגראה ליישב בפשטות על פי מה דאיתא במדרש ללקוט על
הכתוב בחודש השלישי וגו' אמר הקב"ה לישראל היו קורין את
הפרשה הזו בכל שנה אמר מעלה עליכם כאילו אתם עומדים לפני
הר סיני ומקבלים את התורה, שנאמר ביום הזה באו מדבר סיני,
אימתי בחודש השלישי, ופי' היות רענן אימתי תהיו קורין אותו
בחודש השלישי, הנראה מדרש דמידי שנכנסים בחודש
השלישי אם קורין את הפרשה הזאת הרי הוא נתשב כאילו אז
עומדים לפני הר סיני ומקבלים את התורה. ואם כן אם תכנינו ז"ל
השלישי א"כ נתשב אותו הזמן כאילו אז היו עומדים לפני הר ה'
סיני ומקבלים את התורה, ושפיר אמרנו ב' בסיון זמן מתן
תורתנו, כי ע"י שאז קורין את הפרשה בחודש השלישי נתעורר
אתה בהפשעך וזמן קבלת התורה.

לע"נ הרה"ח ר' נתן צבי ב"ר מרדכי ז"ל ב"ר ד"ח חשוון תשס"ח - הרה"ח ר' מרדכי ב"ר יודא ז"ל ג' סיון - האה"ח מרת רייזל ב"ר אפרים פישל ע"ה וי"ח נעקד"ה א' דהג' השבועות תש"ד ה"ד - ולע"נ
הרה"ח ר' דניאל ע"ה וזווגתו מרת חנה ב"ר אברהם אבא - ע"ה נעקד"ה כ"ד אייר תש"ד ה"ד - ולע"נ הרה"ח ר' יודא בנימין ב"ר יצחק יעקב ע"ה וזווגתו נעמא ב"ר ישכר דוב ע"ה וי"ח נעקד"ה
כ"ד אייר תש"ד ה"ד - ולע"נ ר' יקותיאל יודא ב"ר יוסף ע"ה פערל ב"ר יצחק ע"ה נעקד"ה ג' סיון תש"ד ה"ד - ולע"נ הרה"ח ר' בנימין ב"ר שרגא פייבל חליו ע"ה וזווגתו מרת גאלדא ב"ר דוב הכהן ע"ה

ומשה עלה אל האלהים ויקרא אליה' מן ההר לאמר, כה תאמר לבית יעקב ותגיד לבני ישראל. ופירש' כה תאמר, בלשון הזה וכסדר הזה. וחקשו המפרשים מה ענין כסדר הזה.

(ב) במדרש ילקוט (במדבר רמז תרפד) בשעה שקבלו ישראל את התורה נתקנאו אומות העולם בהן, מה ראו להתקרב יותר מן האומות, סתם פיהן הקב"ה, אמר להן הביאו לי ספר יוחסין שלכם שנאמר (תהלים צו ז) הבו לה' משפחות עמים, כשם שבני מביאין שנאמר (במדבר א יח) ויתילדו על משפחותם לבית אבותם. ודקדקו המפרשים מה ענין היחס לקבלת התורה.

ויל' בהקדם מה דאיתא בגמרא (שבת פז) שלשה דברים עשה משה מדרתו והסכים הקב"ה עמו, הוסיף יום אחד מדרתו, מאי דריש היום ומחר, מה מחר לילו עמו אף היום לילו עמו, ולילה דהאידנא נפקא ליה, שמע מינה תרי יומי לבר מהאידנא, ומגלן דהסכים הקב"ה על ידו, ולא שריא שכונה עד צפרא דשבתא. ולכאורה קשה כיון שהש"ת הסכים עמו, מאי טעמא לא צוה כן מעיקרא, ועוד אם ה' לא צוה, למה משה עשה כן מדרתו.

וביאר בערוגת הבשם (פ' במדבר) על פי המבואר בוהר הקדוש (אחר דף כג) דכל מילי דקדושה צריך הכנה והזמנה, כדי שיחא ראוי שיחל עליה הקדושה, ונראה ראייה לזה מהכתוב ספר תורה, שצריך לקדש הידי והקלמוס בכתיבת אות אחר קדם שיכתוב האזכרות שבספר תורה (וי' ספן רצ"ט ס"ד), וכמו כן צריך שיאמר קדם קיום כל מצוה הרני מוכן ומזומן לקיים מצוה זו, דעל ידי מוצא שפתי עושה הזמנה כדי שיוכל לחול הקדושה על מעשה המצוה. וכתב המחור' (דורש על התורה) דכמו הקלף שבספר תורה לתורה שבכתב, כן הנה הפיות בני ישראל כקלף לתורה שבעל פה. אם כן כמו בקלף שבספר תורה צריך שהיה מעובד לשם קדושת ספר תורה, כמו כן פיות בני ישראל צריך שהיו מעובדין לשם קדושת ספר תורה שבעל פה, ועל זה אמרו רבותינו ז"ל (אבות פ"ב מ"ב) והתקן עצמן ללמוד תורה שאינה יורשה לך, היינו שהיה מעובד עצמן, שתהיה מוכשר ללמוד תורה שבעל פה, כדרך שהקלף צריך שהיה מעובד לשמה. וההכנה לקדושה הוא על ידי הפרישות בדבר המותר, וכמו שהאר"ך הרמב"ן (ר"פ קדושים) שסידר הקדושה הוא לקיים מאמרו (במנוח ב) קדש עצמך במותר לך, ע"ש. ולזה הוסיף משה יום אחד מדרתו, כדי שיחול עליהם ענין קדושה במה שיקדשו עצמם במותר להם, כדי שיהיו ראויים לקבלת התורה. ולכן הקב"ה לא צוה מעיקרא להיות פרושים ג' ימים, הגם שבאמת היה רצונו של הקב"ה ליתן התורה ליום השלישי, שהרי אם היו מקיימים מצד ציווי הש"ת, עדיין לא היה בכלל גדר קדושה, דדוקא אם מקדש עצמו במותר לו, אז הוא בגדר קדושה, ולכן בא משה והוסיף יום אחד מדרתו, כדי שיקדשו ישראל את עצמם במותר להם, ע"כ.

ודבריו הנתמדים לחן הוא בחינה נוראה ביסוד קיום התורה והמצוות בדרך שהורה לנו רבינו הבעש"ט הקדוש ז"ע, והוא יסוד החסידות לקיים דברי הרמב"ן בביאור מצות קדושים תהיו לקדש עצמך במותר לו, שזהו יסוד לקיום כל התורה כולה, כמו שפירש רש"י (ר"פ קדושים) בפסוק דבר אל כל עדת בני ישראל קדושים תהיו, מלמד שנאמר פרישה זו בהקהל, מפני שרוב גופי תורה תלוין בה. והיינו כי באמת התורה הקדושה הוא אור רוחני, והוא לפלא איך אפשר שתדבק אור רוחני בגוף האדם שהוא גשמי קרוץ מחומר עכור. אמנם לפי האמור הרי כמה שהאדם יקדש עצמו במותר לו, ויוסיף חומרות והידורי מצוה בפרישות בדבר המותר לגופו, בזה יקדש את גופו להיות קדוש לשם ה', ויהיה ראוי ומוכן שתשרה עליו אור קדושת התורה והמצוות. וזה שפירש רש"י שרוב גופי תורה תלוין בה במצות קדושים תהיו, כי על ידי קיום מצוה זו לקדש עצמו במותר לו יוכו שגם הגוף יתקדש בקדושת התורה. ואשר על כן לא צוה הקב"ה על הפרישה ג' ימים, הגם דלהלכה קי"ל דבעינן פרישה ג' עונות, עם כל זה בכדי שיוכו גופי ישראל להתקדש במעמד הנבחר במתן תורה להיות בבחי' פסקה זוהמתן (שבת קכז), היה מן ההכרח שיקדשו בני ישראל במותר להם, והיינו שלא תהיה הפרישה מחמת ציווי ה' כי אם מכח ציווי משה רבינו כדי שיקיימו בני ישראל פרישה ביום אחד המותר להם, ובהו נתקדשו גופי בני ישראל ונעשו מוכנים להשראת הקדושה של מעמד הנבחר במתן תורה על הר סיני.

ובחינה זו מצונו ביעקב אבינו שנאמר בו (בראשית לג יח) ויבא יעקב שלם, ודרשו חז"ל (שבת לג) שלם בגופו שלם בתורתו. ביאור הדבר כי יעקב אבינו זכה לשלימות התורה, כמו שכתב בבני יששכר (ספן מאמר ב אות ו) יעקב שלם היינו השם יעקב במילואו כזה י"ד עי"ן קו"ף ב"ת, בגימטריא קר"י וכת"ב,

דברות קודש

מכ"ה מרן אדמו"ר שליט"א

ליל א' דהג השבועות שנת תשס"ט לפ"ק

נתפרסם ע"י ועד להוצאת ספרי כ"ק מרן אדמו"ר שליט"א

ע"כ. והנה הכתיב הוא תורה שבכתב, והקרי הוא מה שנסמר במסורת תורה שבעל פה, ויעקב אבינו זכה לשני חלקי התורה תורה שבכתב ותורה שבעל פה, והטעם שזכה לבחי' תורה שבעל פה, הוא משום שהיה שלם בגופו שלם בתורתו, כלומר שהיה קדוש לה' בשביל שקדש עצמו בדברים המותרים, ועל ידי זה היה שלם בתורתו, השיג את כל חלקי התורה שבכתב ושבעל פה.

ובזה יל"פ מה דאיתא במדרש (רבינו בחי' פ' תהי' ויחן שם ישראל נגד ההר, דא ישראל סבא, והיינו שיעקב אבינו היה שם במעמד הנבחר. ולכאורה אינו מוכן לאיזה צורך הביא הקב"ה את יעקב אבינו לכאן, אמנם לפי האמור יל"פ כי הש"ת רצה להראות לישראל שבכדי שיוכו לקבל תורה מפי הקב"ה ולזכות להבין ולהשכיל דברי התורה, תורה שבכתב ותורה שבעל פה, צריכים מקודש להיות שלמים בגופם, דוגמת יעקב אבינו, לקדש עצמם בדברים המותרים, ועל ידי זה יתקדש גופם לה' להיות כלי מוכן לקבל קדושת התורה הקדושה.

ולזה צוה הקב"ה את משה לאמר, כה תאמר לבית יעקב ותגיד לבני ישראל, ופירש' כה תאמר בלשון הזה, היינו כדי שיוכו להשיג לשון הזה הוא הקרי הנסמר בתורה שבעל פה, צריך להיות כסדר' הזה, היינו לעשות דוגמת יעקב אבינו עליו השלום הנזמר במקרא שלפני ויחן שם ישראל דא ישראל סבא, שהיה שלם בגופו, לקדש עצמם בדברים המותרים, ובהו יהיו גופם מוכנים לקבל אור קדושת תורה שבעל פה, ומהו הבין משה רבינו עליו השלום להוסיף יום אחד מדרתו דוקא כיון שלא צוה ה' אותו במפורש, כדי שיתקדשו ישראל את עצמם בדברים המותרים להיות קדוש לה', ועל ידי זה יוכלו לקבל אור קדושת תורה שבעל פה.

ועל פי זה יש לסתור טענת אומות העולם שיאמרו לעתיד (עבודה זרה ב) רבנו של עולם כלום כפית עלינו הר כגיגית ולא קבלנוה כמו שעשית לישראל וכו', מיד אמר להם הקב"ה הראשונות שיעשו, שבע מצות שקיבלתם קיימתם. ונתקשו המפרשים מאיזה טעם באמת לא כפה את ההר על האומות העולם רק לישראל. אמנם על פי האמור יוכן היטב, על פי מה דאיתא במדרש תנחומא (פ' פסח) שעל תורה שבכתב ענו כולם ואמרו נעשה ונשמע, מפני שאין בה יגיעה וצער והיא מעט, אלא על התורה שבעל פה שיש בה דקדוקי מצות קלות וחומרות, והיא קשה ללמוד ויש בה צער גדול, על זה הוצרך לכתובם, ע"ש. ומודעת זאת (עי' ביט"ל פ' תחומא באריות) שיש הבדל וחילוק גדול בין ישראל לעמים, כי בני ישראל גופם קדוש לה' מזהירים מכל סיג טומאה וזוהמא, ונהירים בדברים המותרים, ובכן בני ישראל הם כלי מוכן לקבל אור קדושת תורה שבעל פה, ולכן כפה הקב"ה עליהם את ההר כדי שיקבלו תורה שבעל פה, שכן היו ראויים לזה, מה שאין כן גופי אומות העולם, נאחזים בסך חלאת זוהמת נחש הקדמוני וטומאתה בשוליה, ואינם מקדשים עצמם במותר להם, לכן אין גופם ראויים לקבל קדושת תורה שבעל פה, לזה לא כפה הקב"ה עליהם את ההר והיינו על קבלת תורה שבעל פה.

ובזה יתבאר המדרש, בשעה שקבלו ישראל את התורה נתקנאו אומות העולם בהן מה ראו להתקרב יותר מן האומות, וביאר מהר"ש אלאגי בשם שלמה (פ' במדבר) שהוא טענה אחד עם מה שטענו האומות לעתיד לבא כלום כפית עלינו הר כגיגית כשם שכפית על ישראל. סתם פיהן הקב"ה אמר להן הביאו לי ספר יוחסין שלכם כשם שבני מביאין, כלומר שזהו הטעם שכפה את ההר על בני ישראל ולא על אומות העולם, כי בני ישראל נתקדשו קדושת הגוף מכח קדושת האבות, הם שלמדו לעשות דוגמת יעקב אבינו שהיה שלם בגופו, ולכן היו ראויים לקבל תורה שבעל פה, ולכן כפה הקב"ה עליהם את ההר כדי שיקבלו תורה שבעל פה, מה שאין כן אומות העולם לא היו ראויים לקבל תורה שבעל פה, ולכן לא כפה עליהם את ההר.

יל"פ האמור יש לפרש מה שנאמר במתן תורה (שמות יט) ויאמר ה' אל משה לך אל העם וקדשתם היום ומחר וכבסו שמלתם, וביאר א"ז וזללה"ה בייטב לב (פ' תהי') וכבסו שמלותם כני לגוף לכוש הנשמה (וזהו בראשית כ: מכל וזהמא, ע"כ). ביאור הענין, שבכדי שיקבלו ישראל גם תורה שבעל פה ותשכח התורה ותובלל בגופן, הוצרכו ישראל לקדש את גופם לה', כפי שהיה הגוף כלי מוכן לקבל התורה, וי"ל שמהו למד משה רבינו לצוות להם להוסיף יום אחד פרישה כדי שיתקדשו עצמם בדבר המותר, שבוזה תהיה גופם קדוש לה'.

אמנם י"ל עוד בביאור הכתוב ויאמר ה' אל משה לך אל העם וקדשתם היום ומחר, דהנה אנו עומדים בליל הקדוש הזה של מתן תורה, ונאמנים עליו דברי חז"ל במדרש (ילקוט יתרו רמז ע"ב) שכל שנה בקריאת פרשה זו של מתן תורה, מעלה הקב"ה עלינו כאילו אנו עומדים לפני הר סיני ומקבלים את התורה. ונודע מפי ספרים וסופרים שהצדיקים הקדושים וזוכים בכל שנה בתג השבועות לשמוע דברי קודש מלאכות אש מפי הקב"ה בעצמו, והגם שאנו פשוטי עם ואין אנו שומעים זה חזקתו, עם כל זה מאמינים אנו בדברי חז"ל הנאמרים בצדק שכל שנה נחחדש מעמד הנבחר לכל בני ישראל. הנה עברו עלינו שבע שבתות מ"ט ימי הספירה שהן דוגמת ד' ימים לטהר את נפשנו מכל טומאה וזוהמא וחילודה (וזהו אמור דף ע"ז), בכדי שנהיה מוכנים לאור השפעת מתן תורה, אמנם לא כאשר אנו מביטין על עצמנו בעוה"ר אין אנו נראים, אין אנו יודעים איזה שיבה ואיזה ביאה, לא הטבנו את מעשינו ולא באנו לא מדרגת הקדושה, ואין נוכח לקבל התורה הקדושה מחדש.

ולזה צוה הקב"ה אל משה לך אל העם וקדשתם היום ומחר, כי באמת הבני עליה אשר אמרו רצונו לראות את מלכינו, ודאי הם ידעו והבינו מעצמם שבכדי שיוכו למראה הגדול והנורא הזה, צריכים לעשות הכנה וטהרה קדושה לקראת מתן תורה, ולא הוצרך משה לזרזם, כי הם מעצמם קדשו וטהרו עצמם כפי הראוי להם, אמנם משה רבינו נצטוו לילך אל הע"ם, היינו פשוטי עם עמי הארץ (וזהו רצ"ט נשא קנה), ולהכין את גופם ונשמתם של פשוטי עם להיות קדוש לה' למען יהיו מוכנים לאור קדושת מתן תורה, ולא על אותו הדור בלבד הוצרך משה רבינו לקדש אותם, אלא נצטוו משה רבינו וקדושת היום ומחר"ה, כי יש מחר שהוא לאחר זמן (תנחומא פ' פסח), והיינו על קבלת התורה שבעל שנה ושנה, שידר משה רבינו ממדרגתו ויקדש את נשמות וגופי בני ישראל הפשוטי עם שבעל דור ודור, שהיו כלי מוכן לקבל אור קדושת השפעת מתן תורה מדי שנה בשנה.

והנה ידברנו של הקב"ה במתן תורה הוא נצחי, כמ"ש (דברים יט ט) קול גדול ולא יסף, ובתורמין ולא פסק, ובכן בכל שנה ושנה בבוא חג השבועות זמן מתן תורתנו מתעורר מחדש דיבורו של הקב"ה שהיה במתן תורה, והבני עליה זוכים לשמוע קולות וברקים כמו במעמד הנבחר, וגם מתעורר דיבורו של הקב"ה למשה רבינו הוא נצחי לכל בני ישראל לדורותם. ואמרו חז"ל (פסח כ) משה רבינו לא מת, מה הלך עומד ומדבר עם ממונו, כאן עומד ומשמש. וכמו בשעת מתן תורה על הר סיני, כן הוא בכל שנה ושנה, משה רבינו יורד אצלנו ומכין את נפשנו וגופנו ונשמותינו למתן תורה, ומכאן זה גם אנו באיזה מצב שאנו עומדים, אנו זוכים מעין דמיון של מעמד הנבחר, וכל זה בכח קדושתו של משה רבינו החופף עלינו בשעה זו קדם מתן תורה, נצטווה מפי הגבורה לך אל הע"ם היינו פשוטי עם ממונו, וקדשת"ם אותם היום ומחר", בכל שנה ושנה, וכבסו שמלות"ם, היינו קדושת הגוף, לטהרנו מקליפותינו ומטומאותינו ולזככנו שנהיה כלי מוכן לקבל אור קדושת מתן תורה. ואנו מאמינים כי בליל הקדוש הזה כאשר בני ישראל עוסקים בהכנה ודרכה לקבל התורה מחדש, משה רבינו עומד עלינו וזוקף את ראשנו לקדש את גופינו כי שנהיה כלי מוכן לקבל התורה ולשמוע הדיבורי קדוש מפי הקב"ה.

ובי"ל הקדוש הזה שנפתחו ארובות השמים להוריק קדושה על נשמות בני ישראל ועל הגופים, אשר מחר בעוה"ז נקבל עול התורה מחדש, יעזרנו הש"ת שנוכה לתוספת טהרה ותוספת קדושה לקבל עלינו באמת את התורה מחדש, לומר נעשה ונשמע באהבה וברצון, ונוכה ללמוד וללמד לשמוע ולעלות ולקיים את כל דברי תלמוד תורתך באהבה, והש"ת יעזירנו על דבר כבוד שמו יתברך להיות דבוקים בתורה ובמצוות, ונוכה להשפעת החג הקדוש הזה ולהשפעת מתן תורה בגשמיות וברוחניות, ולביאת גואל צדק במהרה בימינו אמן.

ונתנה תוקף קדושת היום - הנה קרב ונא הקדוש והנורא "יום המקווה לבורא - לתורה - לעולם - לעליונים ולתחתונים, ומיום הבריאה הם יושבים ומצפים מתי יבואו בני ישראל למדבר סיני, לזה כשהגיע שמה... שמחו שמים וארץ, כי זה הוא תכלית הבריאה ותוקתה" (אוה"ח הק' יתרו) קדושה ותפארה זאת חזרת חלילה בכל שנה ושנה כשמתקרב יום הקדוש הזה כאשר "הלא מודעת זאת בכל הארץ, כי הימים טובים מדי שנה בשנה, עושים מעין מלאכתן, כימים הראשונים ומתגלים אורות עליונים בשמים ממעל, והשפיע בצחצחות, על ישראל עמו" (לב דוד חיד"א) "ובחג השבועות מי שמזכך ומטהר את עצמו וזכה לפי מדרגתו לקדושה גדולה, מעין קדושת ישראל במעמד הקדוש ביום הקדוש הזה בהר סיני" (מאור ושמש). ובכך נחלקה בקדושתו ביום הקדוש ממש, "וחג השבועות הוא נגד יום הכיפורים" (בית אברהם) ומעלת וסגולת היום מסוגלה מאד לעזור ולסייע בירידתו לעלות במדרגות, וביום זה זוכין לכל המדרגות כידוע "מהרה"ק בעל אבני נזר מסוכנוטשוב זי"ע אשר בחג השבועות מקבל האדם את התורה והמצוות בכה, וכן את כל ההרגשות הקדושות של כל השנה, ובמשך השנה אם האדם משתדל וזכה להוציאם מכח אל הפועל, ובכן ביום הקדוש הזה "עתה בחג השבועות שחזור למציאות הראשון פתח נתינת התורה, שהולך ונוקב עד ביאת הגואל, קול השופר הולך וחוק בכל שנה ושנה כעת המציאות" (אור המאיר) ובימים קדושים אלו נכללים כל הכחות הנפלאים המצויים בכל החגים במשך השנה כי "החג הקדוש הזה הוא כלל המועדים, אשר בו מגיע לשלימות מכל התרי"ג מצות, משל כמה הדבר דומה עפ"י הנראה מהכמי הרופאים שיצוה לבשל לחולים רומב מכל מיני בשר אשר עולה למך עצום, ומחמת כח השמנונית מכל מיני בשר עולה לתרופה לחזק כל הגוף, כן הוא בכל המועדים שיש בהם מצות פרטיות לא כן בחג הזה בקבלת התורה הנה נכללים בו כל התרי"ג מצות ביחד", (תפארת שלמה) ואם כי כך גדלה מעלת ימים אלו בו אנו נכנסין עכשיו עלינו להתחזק למלאות את כל הזמן בתורה ובעבודה ובפרט כי "תמיד חג השבועות מעותד להארה גדולה בתורה הקדושה" (ישמח משה) ומאוד יש לפעול "בכל שנה כשכא יום זה דעצות הזמן אז לפעול שיעקר יצה"ר מלב ישראל כמו בשנה הראשונה דמתן תורה... דבכל שנה נקראו ישראל בחינת כלל בחופתה והזמן לקבל כמו הלוחות ראשונות שנתקע ת"ת בלבם ונעקר יצה"ר מלבם" (פרי צדיק) ומניה מיום טוב זה מתברכין כל השנה "ששבועות הוא לב של כל השנה שחג השבועות נותן כח לכל השנה" (חי' הרי"מ).

שמחו בה' - ואחרי כי נוכחנו לנגד עינינו גדול מעלת וקדושת היום, חובה גדולה מוטלת עלינו לקבל יום זה יום קבלת עול התורה והמצות בשמחה ולשמחו על המתנה הגדולה מנת חלקינו שנתן לנו הקב"ה ברוב רחמי וחסדיו שזוכה לחסות תחת צל כנפיו ובאור התורה כידוע מחתם סופר (פ' ויחי) "אשר המצוה הראשונה שיוכל לקיים בו נער כשנכנס לעול התורה והמצות בשנת י"ג הוא מכח השמחה שזוכה לזכ"י זה שנכנס לעול התורה והמצות" ובכן מה מאד שמחה

התעוררי התעוררי כי בא אור"ך

אורה זו תורה

וגילה צריך לסובבנו "כי כן חובה לשמחה בקבלת התורה... ואף כאן ביום חתונת התורה כן עשו [בני ישראל דכתיב ויאכלו וישתו] (רמב"ן יתרו), ו"בחג השבועות ראוי שישמח בו האדם שמחה יתירה מפני שהוא יום שנתנה בו תורה לישראל והכל מורים בקדושתו הגדול מקדושת שאר הימים טובים... וראוי לשמחו ולענגו בשמחת התורה יותר משאר חגים... ויודה וישבח לביה בזמירות ותשבחות לאדון הכל על כל הטוב שהטיב עמנו לתת חלקינו בתורתו ויחדנו לו לעם פגולה" (סדר היום) וכל יחשוב כי לו לא נתתקן השמחה כי אם ליודעי ה' באמת המרגשים אור קדושתו, כי "הכלל הוא כי צריכים לשמחה מאד בקבלת התורה, כי כל אחד ואחד מקבל לפי ערכו וצריך להאמין שבדאי עתה ישוב מאולתו, יודרך ויהי' כך, ובלבד שיקבל עליו בלב שלם" (בית אהרן), וכאשר כתוב מפורש בזהר הק' כי גדולה היתה שמחת הקב"ה ביום זה יותר מכאשר בכריאת שמים וארץ וזל"ה ק "והוא יומא הוה חדות קמי קוב"ה יתיר מיומא דאתברי עלמא" (זהר הק' יתרו צד).

על כל פנים "ישמח האדם בחג הקדוש הזה ויתעורר על אשר בחסדיו הגדולים נתן לנו תורתו הק' (סידור החיד"א) ואף גופו ישתתף בשמחה ולא רק נשמתו ד"בעצרת בעיני נמי לכם, שישמח הגוף דיאמין שהתורה הוא חיי עולם הבא וחיי עולם הזה" (קדושת לוי שבועות), ובכן תעלה ויבואר לך חובת השמחה לכל אחד ואחד בכל מדרגה שהוא ביום הקדוש הזה, מ"מ עלינו לידע מהו זאת השמחה אשר עליה נצטוונו ביום הקדוש זה והנה "שמחה אותיות חמשייה לרמז דאין שמחה רק בהתורה, פקודי ה' ישרים משמחי לב, וזולתה הבל רעות רוח, והיינו חמשה, חמשה חמשי תורה והבין" (ישמח משה אבכת רובל) "ויהור כי הגם שיש לשמחה ולאכול, וכמו שמצינו בגדולי עולם שמחים, מ"מ יקיים יגילו ברעדה... עוד יוסף אומץ לתת חלק ביום לתורה כיד ה' הטובה עליו, ויום קדוש זה אל ישלחנו ריקם מלימוד התורה" (לב דוד חיד"א).

"ועתה" אם שמוע תשמע

ואף כי ידוע לך מכל הספרים הק' "איך צריך האדם להכין א"ע בהכנת רבות שנוכה לשמוע דיבור הקב"ה" (קדושת לוי) ואף יותר ידוע כי לכל יום טוב יש מצות היום המושך הקדושה לא כן חג השבועות "אשר אין לה מצוה המיוחדת להיו"ט שימשיך ממנה קדושה להיום, אכן קדושת היום נמשך ממצות ספירת העומר, מהקדושה וטהרה בימי הספירה מזה נעשה קדושת חג השבועות ונשפע בו קדושה, אך מה יעשה מי שלא קידש וטהר א"ע בימי הספירה איך נעשה אצלו יום טוב, ואולי י"ל ע"פ מאמר אדמו"ר מהר"י מווראקא זי"ע אשר אונס רחמנא פטריה וכן מי

שרוצה לעשות תשובה ולקדש ולטהר עצמו אלא הננעי בנ"א מונעים אותו והוא אנוס, רחמנא פטריה וכיכול כאילו השיי עשה בעדו וסופר עבורו וממילא נמשך קדושה ליום החמישים ונעשה יום טוב, אך מי שלא זכה לזה שלא היה יכול לקדש ולטהר עצמו לפני יום ה' השיי ברוב רחמי וחסדיו מטהר ומקדש בעבורו את יום ה' נעשה אצלו יום טוב וזה ומ"י מטהר אתכם אביכם שבשמים" (תפארת שמואל שבועות ע"ש עוד באורך) לכן כל יפול ברוחו ח"ו כי לא זכה להיות מאלה הזוכים לחסות תחת צל כנפיו, כי לא זכה להכנה הראוי' כי לא כן הוא, כי הקב"ה מונה וסופר בעבורו, ובפרט כי הרואה מראש משה רבינו ע"ה כבר ידע זאת ותיקן את זה, כידוע שמה הוסיף יום אחד מדעתו כי "משה רבינו צפה והביט שישראל בגולה יהיו במדרגה שפילה באופן שלא יהיו באפשרי להכין עצמם כלל וכלל בימי הספירה שיהיו ראויים לקבל הארת יו"ט של מתן תורה וחשש מאד לטובתן של ישראל שמי"מ כל או"י ירגיש ויתפעל מאור פני מלך המאיר ביום זה באור שהופיע לעם קרובו ביום חתונתו וביום שמחת לבו ע"כ הוסיף יום אחד מדעתו וזכה פעל שיום מ"ת לא יהי' מוכרח שיהא דוקא סמוך לימי הספירה, דאפי' אם לא יהא באפשרי לישראל לזכך עצמם ולהכין עצמם כראוי מ"מ הארת זמן מתן תורתנו לא יאבד מהם מחמת זה... אבל ע"י שגלוי וידוע שלא יתקיימו באופן הזה רצה השי"ת להראותם שלא ידאגו ויחושו פן ח"ו כשיבוא הזמן שיצטרכו לעשות שני יו"ט של גלויות כאשר נרמז להם במה שעשה רבינו הוסיף יום אחד מדעתו" (ערוגת הבורש אמור) וכ"ש אם האיש מתחרט באמת על שלא הכין א"ע מקודם, ומקבל עליו באמת שמיהים והלאה לא יוסיף לעשות הרע בעיני ה', אז לפעמים גדלה מעלתו ומדרגתו של זה, ממי שהכין א"ע בכל כחו וטהר את לבו כפי יכולתו והשגתו לקבלת התורה, כי זה שהכין כדת הראוי לו לעשות בכל כחו אף שבדאי תגדל מעלתו ומדרגתו והלואי שזוכה לזה אבל אנפיי"כ לא נעשה זה אלא בכה ושכל אנושי כפי השגתו, משא"כ במי שלא הכין א"ע כלום, ועתה מתחרט ושב בתשובה גמורה ושלמה, שאז בהכרח שהקב"ה יסייעו לילך ממדרגה למדרגה בחפזון, ובשעתה חדא, וא"כ כל מדרגותיו באים לו בכחו של הקב"ה, ועין לא ראתה אלוקים זולתך, ולכן מי יוכל לשער מדרגותיו של זה שזוכה אז בעת ההוא" (קדושת יום טוב, וע"ע דברי יואל לר"ה שחל להיות בשבת) ויותר מזה כתב עוד רביה"ק בעל דברי יואל זי"ע "תנחומין והתחזקות גדול לבר ישראל שנתעורר בחג השבועות ומתבונן במצבו, איך שלא הכין א"ע כלום לקראת קבלת התורה, אל יפול רוחו וא"ל יתיאש לחשוב שאין לו תקנה עוד ח"ו, כי באמת הרבה מצות שבתורה א"א במציאות בזמן הזה לקיימן בפועל, כ"א בלימוד וקריאתה בתורה כמאמר חז"ל כל העוסק בפר' עולה כאילו הקריב עולה, וכיו"ב שאר מצות, ומעתה אם פעולת המצוה בעצמה נשלמה ע"י הקריאה, ומעלה עליו הכתוב כאלו עשה, מכ"ש הכנה למצוה וע"י שקורין בתורה בחג השבועות בחודש השלישי לצאת בני מארץ מצרים וגו' וקבלת נעשה ונשמע והכנת הקדושה שעשו ישראל מריח עד יום מתן

תורה, כמפורש בסדר הפרשה, וישתדל לבין בקריאתה שמשותק בכל כונתו ורצונו להכין ולהתקדש לקבלת התורה הרי נחשב לו הקריאה כאילו השלימה בפועל, וכמבואר במדרש הנ"ל (דברי יואל יתרו פ"ב) הרי לך מבואר יותר מפורש דברים קדושים אשר אפי' נתאחר ולא העיר א"ע עד יום המחרת בזמן קריאת התורה גם אז אינו לבטלה, ובפרט כי הלא באמת כולנו ספרנו את ה' ימים ואף שאלו מחשבתינו לא היתה רצויה מ"מ מצות ספירה קיימנו לכן "כאשר מתחיל היום החמישים והאדם מתבונן שההכנה לא היתה כראוי אל יתייאש חי, אלא צריך לידע דמאחר שבמעשה קיים מצות הספירה ישנה אפשרות בלי' וביום החמישים לתקן עצמו בשלימות" (מהר"י בעלזא) ו"אף אדם שאינו מרגיש בתועלת הספירה וטהרתה יש לו להאמין באמונת אומן ששורש נשמתו נטהר בהכרח ... ההכרח לומר שהספירה עשתה את שלה על כל פנים אלא שזה מעט ולזה הרבה ולזה ששורש נשמתו לבד ולזה אף בנפש וזה גותן חיזוק גדול ביד איש להתחיל מחדש לגמרי" (שם משמאל) ובאמת עצם קדושת היום ומצותה הוא ההכנה "דהדלקה עושה מצוה פי' עשיית המצוה בעצמה הוא ההכנה, כמש"א אשר "קדשנו" במצותיו מל"ה וקדשתם היום ומחר לשון הכנה והזמנה" (ישמח ישראל חנוכה אות לב) הרי לך כי וקדשתם היום ההכנה הוא ביום השבועות עצמו, וכמדויק בלשון הקרא "ועתה" אם שמוע תשמע "אמר להם הקב"ה עכשיו במתן תורה "ועתה" אם שמוע תשמעו בקולי אפי' אם עד עכשיו בכל ימי הספירה לא עשיתם כלום רק עתה תשמעו בקולי ג"כ והייתם ואי סגולה מכל העמים" (חידו"ת לשבועות קכח), והעיקר הוא שנתגורר עתה בהשתקקות להקב"ה ולתורה "וק"ו יש לזה מהר תבור וקרמל כי ע"י שבאו אז בהשתקקות להינתן עליהן התורה וע"י הרצון והשתקקות הזה שהיה להם לתורה זכו שלעתידי לבוא יבנה עליהן המקדש אע"פ שאז נפטרו בלא כלום שלא נתנה עליהן התורה כלל, כל שכן ישראל שקבלו אז את התורה"ק... ומכאן תוכחת מגולה באהבה מסותרת לכל בר ישראל דאע"פ שבדור השפ"א הזה אין אנו מרגישים כלל קדושת הימים טובים מ"מ צריך כ"א להשתוקק שיוכה עכ"פ להרגשת קדושה דגם ההשתקקות הזה יכול לפעול הרבה, ואין לדעת מתי יגיע בהשתקקות כלל מעשה ופעולה, אבל בודאי בוא יבוא וכמו שהיה בתבור וקרמל שבשביל שכ"א אמר אני נקראתי זכו שלעתידי יבנה עליהם המקדש" (שם קכ"ז) "ואף שעיקר המצוה אין לנו מ"מ ההכנה בלב להעמיד עצמו לפני השי"ת הוא העיקר ובפרט ביום זה שעמדנו לפני השי"ת בהר סיני ... שבשעת מתן תורה נהדבקו נפשות בני' בהשי"ת... בלי שום הסתר, לכן יכול כל אדם למצוא גילוי זה בכל שנה ביום זה... ונקרא עצרת שהכל [כל המועדים] פונים אליו והוא הפנימי שבכולם" (שפת אמת) ומה מאד צריכין לזהר מאד "בבוא חג הקדוש הזה ובר ישראל מסתכל בעצמו ורואה שח"ו לא תיקן כלום בכל הזמן שנתן לנו השי"ת, ועתה רואה עצמו ערום ממצות ומתשובה ותיקון המדות, כי הלך בכל השבעה שבועות אחר הבלי עוה"ז בלי משים על לבו כי בא יבוא יום הקדוש לקבל התורה"ק מחדש והיה צריך לזה הכנה דרכה ורצוה היצד"ר שח"ו

יוסף חטא על פשע רחמנא ליצ'לן במה שמכנים בלבו עייני עצבות ומרה שחורה ר"ל, וח"ו מלחניה עצמו ליפול ברשת העצבות אדרבה ואדרבה צריך כל אדם להיות בשמחה שעכ"פ הוא מכיר האמת שיודע בעצמו היכן הוא עומד בעבודת ד' ואינו משטה עצמו לומר טהרתי מעשי וע"י שמחה עוד אפשר לו לצאת מן הדרך המעוקל ולכנס להקדושה" (דברי שלום להרה"ק רא"ש מסטרופקוב ז"ע היא"צ א' דשבועות)

לילה כיום יאיר - קדושת הלילה

והנה בבואך לליל הקדוש אשר לא ליל והוא כיום יאיר כאשר "בשבועות לא כתיב יליל בתורה, דבשבועות נתקם כ"ב בהירות עד שאין ניכר שום ילילה" (חן וחסד - ע"י צבי לצדיק

ונה' אנחנו וצאצאיו

אמרו חכמי' (דברים דף פ"א ע"א) "מפני מה אין מצוין ת"ת לצאת ת"ת מנביה... רבינו אומר שאין מברכין בתורה תחלה..." הרי לך גדולת סגולת ברכת התורה בכונה, שחוק מעצם חשיבותה להורות להשי"ת על שוכני לעסוק בסגולת מלך מלכי המלכים, עוד יש בה סגולה נוספת לזכות לבנים לתמיד חכמים, כנאמר חכ"ל. לכן כאשר תאמר ברכת התורה מן הנכון שתשקיע בה כוונה רבה, כי תפלת "ונה' אנחנו וצאצאיו כולנו יודעי שמך וכו'" קיבלה מכוון חדש, שכבר הגיע הזמן להתפלל על דורות ישרים ומבורכים, והיום הזה מסוגל לפעול הכל כידוע מהקדושת לוי שכיום החופה באים למטה נשמות הדורות העתידות, והזמן גרמא להתפלל עליהם. [וענה טובה קמ"ל, אם יש לך פנאי, שתאמר סדר הברכת התורה שסידר הרה"ק בעל אמרי יוסף מספינקא זצ"ל, שכולל בו דברי חכמי' הנחוצים לאדם לידע בכל יום, וגם פתולתיו שאמר אח"כ בלשון אידיש, והיום הזה מסוגל ביותר לאמיתת תפלה הלוה, ואם לא עכשיו אימת, העתקתוהו בסוף הספר בשיירי תפלות' משם תדרשנו]. ואחר ברכת התורה הזמן גרמא להתפלל ולבקש מהשי"ת על כל משאלות לבך, כמו שהי' מרגלא בפומי' דהגה"ק ר' מנחם בראדי זצ"ל מקאמלוב, לומר "כל איש הנצרך לאיזה ישיעה או רפואה ופנסה, וכן בחור הרוצה לראות הצלחה בלימוד, אוי הזמן המוכשר לזה ידוע בבוקר אור אחר ברכת בתורה, להתפלל לבכות ולהתחנן לפני המקום, כי אז הוא עת רצון שתתקבל תפלתו יותר. ואמר שבלתי ספק אם כה יעשה אוי ישלח השי"ת לו עזרו מקדוש וימלא לו כל משאלותיו לטובה" (באר מנחם הקדמה דף א').

מספר "יום המובחר" שידל כעת

- בלזוב) עלינו להעמיד נגד עינינו לשון הוזהר הקדוש "יחסידי קדמא לא היו נמי בהאי ילילא והו' לעצאן באורייתא ואמרי ניתו לאחסנא ירותא קדישא לו ולבנן בתרין עלמין וההוא ליליא כנסת ישראל אתעטרא עליהו ואתיא לאזדוגא ביה במלכא ותרוייהו מתעטרי על רישייהו דאנין דזכאין להכי" (זוה"ק אמור צ"ז). וע"ש עוד באריכות גדול) ומאוד גדולה סגולת הלימוד בהאי ליליא כמ"ש עוד בזוה"ק "אמר לון רבי שמעון בני זכאה חולקין, בגין דכולהו לא תתקנין תקונהא בהאי ילילא וחדאן בה, כוליהו יהון רשימין וכתביבין בספרא דדכרנו, וקובייה מברך לון שבבעין ברכאן ועמרין דעלמא עילאדי" (שם הקדמה דף ח). ובכן כולנו נרשם א"ע בספרא דטהרה ע"י עסקינו בתורה בליל הקדוש הזה, "ודע כי כל מי שלא יישן בלילה הזאת כלל ואפילו רגע אחד ויהיה עוסק בתורה כל הלילה מובטח לו שישלם שנתו ולא יארע לו שום נזק בשנה ההוא ולא עוד אלא שהוראת חיי האדם בשנה ההוא תלויה בענין זה, כי אם לא ישן כלל ודאי שלא ימות בשנה ההוא ודי בזה" (ארי' הק')

שעה"כ שבועות פ"ט ע"א) וא"כ כי בין רוחניים ובין גשמיים בליל זה תלויים הבה נתחזקה להשתדל שלא לישון "אף רגע" כלשון האריה"ק ע"ש ולמלאות כל הלילה בתורה ועבודה ולתקן האי מלכתא קדישא וכאשר כתב מפורש בזוהר הקדוש "תיבו יקירן, תיבו ונחדש תיקון דכלה בהאי ליליא, דכל מאן דאשתתף בהדה בהאי ילילא יהי נטיר עילא ותתא כל ההוא שתא, יפיק שתא בשלום" (זוה"ק שם דף ט). ובל תחשוב ותאמר כי דברים אלו לגדולי עולם העוסקים בתיקונים נאמרו, ומה לנו לענין זה הלא אין לנו עסק בענין זה בכלל "אל יקל בעיני האדם הדבר הזה, כי האדם הוא שפ"ל ואפ"ל בבחינה אחת אבל בבחינה אחרת הוא גדול כח מאד ובידו להעמיד כל העולמות כולם מה שאין מלאך משרת יכול לעשות והוא הנותן כח וחיל כביכול לבורא עולם... וע"כ צריך כל אדם עם היותו קטן מהקטנים והדיוט שבהדיוטות להחשיב עצמו ולהתגדל ולהתנשא על הענין הזה, ולומר אולי על ידי יבוא איזה ענין ודבר להפיק רצון השי"ת, אל תהי' ברכת הדיוט קלה בעיניך" (סדר היום) ואם כי קטן אתה בעיניך ראש שבטי ישראל אתה, שבידך לתקן עולמות עליונים ותחתונים, וראי' ממעמד הנבחר "דמשום כן ניתנה התורה במעמד הנבחר והנפלא הזה בתחלת צאתנו מעבודת מצרים, ולא היינו כדאים לזה להורות כי אין מעצור ולא יתייאש אדם מחלקו בתורה אפי' אם יהי' בשפ"ל המדריגה מ"מ כמוהו כמו הגדול שבגדולאים" (דרשות חת"ם רפח ע"ג) ובידי הגדולים בודאי שיש בידם לתקן העולמות וכו' וכמ"כ יש בידינו, "ומי שיש לו מוח בקדקדו, נפשו יודעת מאד מצד השכל שכן הוא, להיות שעתה חוזר למציאות הראשון, ואנו בני ישראל מקבלים את התורה כמאז מוקדם, ובודאי הסברא נותנת מיום נתינת התורה במעמד הקדוש עד עתה ועד לעתיד, אינו דומה בחינת נתינתה משנה לשנה ומשתנות בטעם ורוח לשבח בבחינה מחדשת, ובכל פעם החיוב מוטל על כל אחד מישראל, להכין את לבו ורוחו לקבל על נפשו מה שיקרא וילמוד עתה בלילה הזאת, יקבל עליו עול מלכות שמים שלימה בחשק האהבה, ולערך הכנתו לקבלה, כמוהו אור לו אור התורה" (אור המאיר) "וענין הלימוד הוא להכין הלב לקבל התורה שצריכין מקודם לטהר הלב, שאין אדם זוכה לתורה רק כפי הטהרה נמצא בו, ועיקר הטהרה הוא בכח התורה עצמו, כי ד"ת מטהרין להעוסק בהם, לכן המנהג לעסוק בתורה בליל שבועות כדי להכין עצמו לקבלת התורה בטהרת הלב שיוכה לזה ע"י התורה, וצריך כל אחד ליגע עצמו בתורה בלילה זו למצוא איזה התחדשות בתורה השייך לנפשו ועייני יוכה לטהרה" (שפת אמת) "והעיקר עכ"פ שלא יאמרו אמירתן בפה בלבד כי העיקר לקבוע הד"ת בלב, "ומטעם זה נתקן לומר הסדר תיקון ליל שבועות ואין המכוון האמורה בלבד רק צריך שיוקבע האור תורה בלבן, היינו להרגיש האור מהד"ת בלב... וזה בלילה שקודם שבא זמן מתן תורה בכל שנה יכול האדם לזכות לזה שיוקבע הד"ת בלב כמו שזכר ישראל אז בלילה שקודם מתן תורה ומש"ה צריכין להיות נעורים וליגע בתושבע"פ שיכנס האור והמתקנות ללב" (פרי צדיק שבועות).

וחוץ ממעלת גדולת הלימוד בליל זה עוד הרבה והרבה יש ליהדר שיהא בבחינת וגילו ברעדה כמובא לעיל שיהא כל הלילה ביראה עילאה ובקבלת עול מלכות שמים, ואף כי גדול מאד היות נעורים בליל זה "אמנם הנעורים יזהרו שלא יעסקו בדבר בטלה ואצ"ל בשחוק וקלות ראש כי אז נאות להם השינה" (יעב"ץ) "וכל אחד יקדש ויטהר עצמו בתוספות קדושה וטהרה, וטוב שיהיה שלא ידבר באותו הלילה בשום לשון חול" (של"ה הק') ובפרט "טוב ליהדר אחר התיקון שנעשה בלילה באזהרה גדולה שלא יפסיק בשום שיחה הנראה כעין בטילה עד אחר שאומר במוסף כתר, כי אז עולין כל קישוטי כלל שנעשה בלילה, ע"כ יזהר הרבה לטהר מחשבתו על כל פנים עד כתר זה" (זוהר) חי קאמאנא, ובעת שאנו מנודין שינה מעינינו שהוא מסירת נפש ממש (ע"י יטב פנים) עלינו לחזק ולדעת כי "עני לימוד ויגיעה בתורה בלילה זו נמצא לנו כח של משרע"ה שהוא מקרב אותנו לאבינו שבשמים ועיי"כ נעשה הכנה לקבלת התורה" (שפת אמת) וישמענו ידידי המהדרים מן המהדרים ידידי אהובי שלום לכם אשריכם ואשרי יולדתכם אשריכם בעוה"ז אשריכם בעוה"ב אשר שמתם על נפשתי לעמרינו בלילה הזה, אשר זה כמה שנים נפלה עמרת ראשי, ואין מנחם לי, ואני מושלחת בעפר חובקות אשפות, ועתה החזרתם עמרה ליושנה, התחזקו ידידי התאמצו אהובי שמחו ועודו ודעו כי אתם מבני עליה, וזכותם להיות מוחיכל דמלאך וקול תורתכם והכל פיהם על פני הקב"ה ובקע כמה אוריים וכמה רקיעים עד שעלה ומלאכים שתקו ושרפים דממו והחיות עמדו על צבא מעלה להקב"ה שומעים את קולכם" (דברי הקול היוצא מפי הבית יוסף ע"י של"ה הק' מס' שבועות דף ד' וע"ש באריכות נפלא), ואשרי חלקינו ג"כ בכל שנה ושנה אפי' לנו הקטנים והפחותים כי "אפי' אם יהי בשפ"ל המדרגה מ"מ כמוהו כמו הגדול שבגדולים (חת"ס דרשות רפ"ח ע"ג).

וזרקתי עליכם מים טהורים

"ואח"כ באשמורת הבוקר מעט קודם עלות השחר [הרמ"ע מפאנו כתב שהוא כרביע שעה (מעין גנים), ויש שכתבו שהוא כמו חצי שעה (טור ברכת)] בעת שמשחיר פני הרקיע סוד אילת השחר אז מצוה לטבול כדי לקבל תוספות קדושה מבחינת הכתר, ועליו נאמר וזרקתי עליכם מים טהורים" (מהרח"ו בעץ חיים) ובבחינת מקוה של חג השבועות הוא בחינת שער הנו"ן שהוא שכל ודעת עליון וכל מה שמתרבה הדעת מתרבה הרחמנות... ע"כ המקוה זו היא בבחינת חסד עליון ורחמים גדולים שהיא מושיע מכל הצרות" (ליקוטי מוהר"ן ח"א נ"ו) ובפרט כי זמנו גורם שאז בזמן זה באור הבוקר היה מקריבים שתי הלחם "אז העיקר הוא תוספות קבלת קדושה ע"י המקוה וזה שגרמו בפסוק והיו קודש" (אמרי נועם ח"ג) "וזא דמקוה באשמורת דעצרת, שע"י הטבילה במקוה באשמורת יום זה נעשה תיקון למדת יסוד צדיק, ע"כ נעמי" הר"ת של מ'קבץ נד"ח עימו ישראל עולה תתק"ס שהוא סוד תתק"ס לגי'ן שבמקוה" (עטרת יושבע) "ומבואר בפפרים שיעקר התיקון בלילה הזה הוא לטהר את עצמו במקוה... שיקבל

עליו בחפץ ורצון גמור להשלים מהיום והלילה רצון בוראו בכל הענינים ועיי' קבלה על העתיד זה יתחדש בתוכו שמחה עצומה שהוא בחינת מנחה חדשה לה"י (פלא יועץ הארנסטייפל, וע"ש אריכות נפלא בענין זה).

זמן מתן תורתנו בימים ההם בזמן הזה

בעת זו אשר אנו עומדים בו בעת שקוראין פרשת מתן תורתנו חוזר וגשנו המתן תורה באמת ובמציאות ובכל שנה ושנה זוכה כל אחד ואחד למתן תורה שלו הפרטי וכמו ש"אמר הקב"ה לישראל בני היו קורין את הפרשה הזאת בכל שנה ואני מעלה עליכם כאלו אתם עומדים לפני מר סיני ומקבל את התורה, שנאמר ביום הזה באו מדבר סיני, אימתי בחודש השלישי (פסיקתא ילקוט יתרו רמז רע"א), ו"בהגיע חג הקדוש חוזר אז למציאת הראשון כל חג לערוך בחינתו, ובחג השבועות חוזר למציאות הראשון נתינת התורה, וכל א"י מישראל כמו שמכין עצמו לקבלת התורה, כמ"כ מקבל בהגיע בחג הקדוש בחינת תורתו הנוגע לגשמתו מחדש, וזאת קבלתו את התורה בשנה שעברה" (אור המאיר) ועוד יותר מבואר ענין זה כאן במתן תורה דלא כשאר ימים טובים שהמה זכר ליציאת מצרים

וכמ"ש זכר לעני הכבוד לא כן "מתן תורה הוא יום מתן תורה בעצמו, איננו זכר למה שהיה, כי היא כלל חדשה כשעה ראשונה והיום מקבלה מנותן התורה ית"ש" (תורת משה חת"ס שבועות) וקבלת התורה זו היא משלים הדביקות של ישראל בהקב"ה ומקרב הגאולה "כי יום מתן תורה הוא מרמז על דביקות השי"ת בישראל, ונשתלם הקדומה שלימה בכל שנה בחינה אחת, עד שישתלם הכל במהרה בימינו, אך בבחינת שנה זו מותקן שורש דביקות בני ישראל כמו שהיה במתן תורה" (דברי חיים שבועות) ולא רק מתן תורה בעצמו כ"א גילו השכינה נתגלה ממש כמו שהיה אז "כי בכל דור ודור בבוא עת מתן תורה בבוא עת מתן תורה נתגלה המתן תורה שהי' אז, וכמו שבא הקב"ה עם כל פמליא דיליה ונתן לנו את התורה כן גם עתה בבוא הזמן הזה מתגלה הקב"ה ונותן לנו התורה" (דעת משה קאנוני' למתן תורה) וגם הקולות וברקים נאמר אצלם קול גדול ולא יסף וגם זאת לא הפסיק בכלל וכמו שנשבע אחד הראשונים הפירוש חזקוני על התורה וכתב בהקדמתו "בנפשי נשבעתי אני חזקיה כי בחלומי נשמעתי קול אלקים מדבר עשרת הדברות בנועם קול דממה

דקה לארץ ולדורים כי בכל שנה ושנה נתעורר בעצרת הבחינה שהיה במ"ת שהיו רואים את הקולות" ועיין רש"י ז"ל ע"פ קול גדול ולא יסף, קולו חזק וקיים לעולם, "מבואר שמי שמקדש עצמו יזכה לשמוע קול ה' שקיים לעולם, כמו שזכה מרן האר"י הק', בעש"מ, עם כל התלמידים, כידוע ומפורסם שזכו לשמוע בקולות וברקים וקול שופר חזק מאמר אנכי עם כל הריון פתימין עלאין" (היכל הברכה קאמאנא בשלח) וקבלת התורה זו היא הוה ולא שהיה "ויכולים לשמוע הקולות כמו בסני כמ"ש קול גדול ולא יסף דהיינו שאינו פוסק לעולם" (מאור) ושמע אמור) וגם הנותן השליח הוא בכל שנה ושנה ש"קבלת התורה ע"י משה מתעוררת בכל שנה ושנה ככתוב אנכי עומד בין ה' ובניכם "עומד" בהוה ולא עומדת" (שפת אמת) וכל ה"מעמד" הר סיני וקדושת היום הנשגב מתעורר בכל שנה בחג השבועות ובשארם זוכה שומע הוא את הקול שמכריז אנכי ה' אלוקיך" (קדושת לוי) וזהו ג"כ מרומז בקרא "משה ידבר לשון עתיד הוא משה רבינו לדבר בכל דור ודור - עם כל אחד ואחד הבא לטהר ולקבל התורה עליו - כי התפשטותא דמשה בכל דור ודור, והאלקים יעננו

לימוד התורה

ואין לך הכנה טובה יותר מלימוד גמרא, שבו יהי לך הכנה הכי טובה ומעולה ליום הגדול הזה, ולכן חתי יקר תראה לסדר עצמך קודם התפלה, ליהדר זמן ללימוד לכה"פ דף גמרא, שהוא הכנה הכי טובה ומסוגלת מאוד לזה היום הגדול וליקדוש, כמ"ש בספר החיים (ספר זיתת ח"א פ"ב) "גמרא" ר"ת מיכאל גבריאל רפאל אוריאל, כי העוסק בגמרא חונק מלאך ה' סביב לו להצילו, מימינו מיכאל ומשמאלו גבריאל ומלפניו אוריאל ומאחוריו רפאל, ועל ראשו שכבת א-ל הבורח בדברי הכמים".

ומרן החתם סופר ביאר דברי הגמ' (ביצה כ"ד) "גמרא גמור זמורתא תהא, דזמורתא הוא מלשון כריתת... ורמזו לנו חכמי" גמרא גמור למוך גמרא, ועי"ז זמורתא תהא לבדן ותכנית הקליפות" (תורת משה פ' ברכה ד"ה לכל). והבית אהרן אמר "שהקדושה של הגמ' גדולה מאוד, והוא מלשון "גמרא" פי גלות, והוא שורף כל הקליפות המבדילים בינו לבין קונו" (סדר היום עמ' ה). ובהנהגות הר"ק ר' מענדל'ע מוויטעפסק ו"ע (אות ח') כתב, שהגמ' בעין משבר הקליפות...

ובשיטת ישראל (פ' תצא אות ה') מביא בשם הר"ק מווארקע וז"ע דיבוריו האחרונים שאמר קודם פטירתו "די גרעסטע טהרה איז א בלאט גמרא..." [ועצה טובה קמ"ל ללימוד הדף גמרא במסכת כתובות מדף ט"ז סוף ע"ב עד דף י"ז ע"ב, ששם מדבר בבואר השבע ברכות שאומרים בכל שבעת ימי המשתה וענין שמונת חתן וכלה, ותרויה עוד שבתע ותבין מה שאומרים בלילה תחת החופה - ומן הנכון ללמוד גם חידושי אגדות מהרש"א על הגמ' הלו שמסביר דברי הגמ' בטושו"ד].

ואם אפשר לך, תלמוד עוד במשניות, כי משנ"ה אותיות נשמ"ה, (וכדאי לציי' יעבור ח"ו ימן התפלה). אמר בשם צדיקים לגמור ביום החופה משניות מסכת קידושין).

גם תאמר איזה דפים בוהר הקדוש, כי זה מעולה מאוד שתוכל לקיים מצות קר"ש כראוי, כמ"ש במאור ושמש (פ' בראשית ד"ה והנה) "תקנו לנו חז"ל שיקרא אדם קר"ש שחרית וערבית, שיקרא שמע ישראל ה' אלקינו ה' אחד על כוונה זו שיתמליך להקב"ה למעלה ולמטה וד' רוחות העולם, וכשיאמר פסוק זה בבוקר ובערב ככוונה זו ובהשתוקקות גדול עד כלות הנפש אליו ית"ש יוכל להיות דבוק בו ית"ש כל היום וכל הלילה. אך מי שעדיין לא תיקן מדותיו כראוי ולא שבר תאוות הגשמיות לא יוכל לקרוא פסוק זה ולומר אחד" על כוונה זו ברור ועלול, כי מחשבות זרות עדיין שולטין בו ומבלבלין אותו, וכפי מה שמודקך עצמו כן הוא מומליך אותו ית"ש בשעת אמירת שמע ישראל, ועצה היעוצה לזה שיוכל לומר אהד"י [קר"ש] שלא יבלבלו אותו המחשבות זרות כל כך, הוא, שילמוד הרבה קודם התפלה, משניות גמרא זוהר, על כוונה זו שעל ידי לימודו יוכל לומר שמע ישראל ה' אלקינו ה' אחד ברת ובטון, ואם ילמוד על כוונה זו בודאי יזכה להמליך להקב"ה על כל העולמות עליונים ותחתונים. ולזה צריך זריזות גדול שילמוד הרבה ולא יעבור ח"ו ימן התפלה".

[אם אין לך הספר זוה"ק לידך, תוכל לומר מאמר הזהר שהעתיק הגה"ק בעל אמרי יוסף ואמרו אחר ברכת התורה, כנפסם בסוף הספר, וגם תוכל ללמוד ולומר דברי זוה"ק שבח לישראל שבאותו היום]. ואחר הלימוד ראוי לך להתפלל להשי"ת מעומק הלב, שתזכה לחיים נעימים עם האשה אשר ה' נתן לך, כמו שכתב הר"ק ר' הלל מקאלמאייז וי"ע במכתבו לחתן (הנדפס בסו"ס משכיל אל דל) ד"כדרך שיש להם שלום בית עם אשת חיל [זה התורה] כן נסתעף שלום בית שלהם עם אשה כפשוטו".

מספר "יום המובחר" שיו"ל כעת

בקול להכניס ולייחד הקול בהדיבור, כי באמת קבלת התורה הוא בכל זמן, רק במעמד הר סיני היו קולות ולפידים וכך דבר בהתגלות, וכעת הכל בהסתר, אמנם אנו מאמינים, כי בכל שנה ושנה ביום קבלת התורה נתעוררו כל הבחינות שהיו אז בעת קבלת התורה וצריכים אנו לראות לייחד הכל להקב"ה ולקבל התורה אשר לזה כתיב ביום הזה באו מדבר סיני" (בית אהרן) ואף כי אנו בענינו אולי לא זכינו עד עכשיו לשמוע הקול שופר וקול ה' באומרו אנכי מ"מ מאמינים אנו שכן הוא ובוכות ובכח האמונה שהוא מלשון המשכה נמשוך עלינו הקדושה והתגלות השכינה עלינו ונזכה להתקדש ולקבל התורה מחדש.

ויאמרו הנה יום הדין

הנה גרסי' במס' ראש השנה אמר הקב"ה הביאו לפני שתי הלחם בעצרת כדי שיתברכו לכם פירות האילן... "ידע כי כמו שבר"ה רצה הקב"ה להשיגיה ולדרוש מעשה בני אדם כי הוא יום הבריאה הראשונה וחדוש העולם... כן רצה ביום מתן תורה שהוא מורה על חידוש העולם... והעולם נידון ביום זה על התורה שנתנה בו" (תולעת יעקב) וגם יום זה הוא משפט על ימי הספירה ד"כאשר חלפו ועברו שבע שבתות האלה המוכנים ומוכשרים ביותר להשיג שלימות הנפש... יקרא משמים מעל אל הארץ לדין עמו על הנפשות האלה אם הסירו הבגדים הצואים והלביש מחלצות בימים האלה כי אם לא עכשיו אימתי, למען יתבונן בבחינת נשמתו אם לא העלה לה ארוכה במ"ט ימים האלו, ועל"ה יבש רוחו וילוו מים עפעפי עיניו יוריד כנחל דמעה אילי מריה מים תפריה כמו דודאים תתן ריח" (עולת חודש תלמיד הרה"ק מקאזניץ ז"ע), ו"כמו דבר"ה הוא יום הדין על כל באי עולם מי יחי' ומי ימות חלילה בגשמיות כן בחג הקדוש העצרת הזה הוא יום הדין מכל עניני פרנסה וחיות הנפש, ואת מי להיות לו לעזר ולסעד שיהי ביכולתו לעמוד בתורת ה' בדעתא צלולה ולאסקי שמעתתא אליבא דהלכתא... והפייטן הוסיף תחל שנה וברכותיה שיתחיל לנו מעתה שנה טובה וברכותיה, היינו כל ההכנות הנחוצים לנו להתורה הקדושה למען נוכל ללמוד וללמד לשמור ולעשות מתוך הרחבת הדעת, וממילא נכלל בזה שיהי' לנו עתה בהתחלת החג הקדוש ישוב הדעת ושנוכל לקבל על עצמינו ללמוד תורה ביראה באהבה ובשמחה ונזכה מחר אי"ה לקבלת התורה ממש להיות נבלעה התורה בכל אברינו ודמינו לעשות רצונו ית', וממילא בקבלה הזו נצא זכאי בדין" (ישמח ישראל) וזאת לנו נחמתינו בענינו ביום הדין הקדוש הזה כי ע"י קבלה קדושה שנחי' עובדי ה' באמת וע"י שנוירד כנחל דמעה על שבתלנו מד"ת בודאי נצא זכאי בדין, והדין ביום זה הוא דין מפורט על כל ענין וענין כי הוא יום הדין לאילנות והאדם עץ השדה "לזה ביום מתן תורה מתעורר בכל שנה אור זה להוריד אור חדש לעולם ונודנין בו הצדיקים מי שיחדש כך חידושינו ומי כך זה נכה וזה נכה אם בגלוי אם בסתר לפי קדושת כל אחד כן יקבל האורה ביום מתן תורה וזה בעצרת על פירות האילן חידושינו שיחדשו האילנות הן הן צדיקי וגדולי הדור וצריך לזה אתערותא דלתתא לעסוק בתורה ביום זה בתושב"ע" (נועם נגדים ראה) בכדי לזכות בדין קשה זה אשר הוא קשה הרבה

מיום ראש השנה בתשרי "כי בר"ה המשפט הוא על פרנסה א קוליתש ארויף א קוליתש אראפף אבל בשבועות דנין על רוחניות האדם" (בוציא דנהורא) והוא קשה וחמור יותר ומאד צריכין ליהדר למלאות יום זה בקדושה וטהרה בכדי לצאת זכאי בדין. ואף כי הוא יום שמחה מ"מ תהא וגילו ברעדה "והשמחה אשר שמח תהי' שמחה רוחניות והודות והלל להי"ת, שנתן לנו התורה, מתעורר מאד בלבו להתקדש ולתקן מעשיו ולחיות מוכתר בכתר תורה לקיים והגות בו יומם ולילה כי היום הקדוש הזה הוא יומא דדינא" (של"ה הק') "ויהיזה כי הגם שיש לשמוח ולאכול, וכמו שמצינו בגדלי עולם שמחים ישבעו ויתענגו, מכל מקום יקיים וגילו ברעדה כי התורה נתנת ברדת ואימה וגם הוא זמן דין, ויום קדוש זה אל ישלחנו ריקם, מלימוד התורה, והשם ארחותיו, מוצא מקום לנוח מעט ולשמוח

ותן בלבנו בינה

ובאמרו "ברכת אהבה רבה" תראה להאריך בה כראוי, להתעורר ולבקש על נפשך ועל חיותך, כמו שבי' בתולדות יעקב יוסף (פ' וארא אות א') "שמעתי בשם מורי [הנפש"ט הק'] מה שנאמר לו משמים טעם אחר ביאת משיח, שאין מאריכין באהבה רבה..." היות שיש לך כח גדול ביום הזה עד כדי קירוב האולה כידוע מצדיקים, מה מאוד ראוי לך להאריך ולהתפלל על גאולה כללית שיתגלה כבוד ה' על כל העולם בביאת משיח צדיקנו, ועל גאולה פרטית שלא ימוש אהבת ה' מנך לדורות עולם, לא תפרוש מן ואל נפרוש מנך, ושיתוכה ללמוד וללמד לשמור ולעשות ולקיים את כל דברי תלמוד תורתך באהבה.

מספר "יום המוכתר" שיו"ל כעת

בשמחת יום טוב בסעודה ולימוד תורה ביום שקבלנוה (לב דוד חיד"א) "וטהר ידיים יוסף אומין ביום הקדוש הזה כי אחר שינוח מעט ויסעוד סעודת הרגל הקדוש בשמחה ימצא מקום לעמוד איזהו שעות ביום, כי אם זכה להיקדש לילה גם היום הנורא הזה אל ישלחנו ריקם כי יומא הוא דקגרים לדרוש ולתור בחכמה ולעסוק בתורת ה' תמימה אשר ברוב רחמי היום נתנה לנו... ובחשק נמרץ יעסוק בה ביום שקבלה וזוכה להתעשר בה, ויומו כליל לא ימיש מעשות פרי" (חיד"א שמחת הרגל).

שמעתתא בעי צלותיה תפילה

עבודה גדולה יש לעבוד בעבודה שכלב זו תפילה ביום זה שדנין על קבלת התורה בכל השנה וכן היו "נוהגים הצדיקים להאריך בברכת אהבה רבה... י"ל עפמשי"כ בתולדות סיבת אריכת הגלות שאין מאריכין באהבה רבה, ובווד"ק איתא דבחג השבועות יפקון מגלותא ולכן צריכין להאריך יותר בברכת אהבה רבה שלא לאחר ביאת המשיח רק לקרבו בה"י" (שער יששכר) ואצל הרה"ק מראפשיץ ז"ע באהבה רבה בחג השבועות האט מען זיך געדראפעט צוויי שעה אויף די גראדע ווענט ממש עד כלות הנפש" (זכור לאברהם ח"ב דף ש"ח) ועוד יותר סיפור הה"ק מראזוואדוב ז"ע שאצל הה"ק הנ"ל היתה התפילה בחג השבועות אורך שנים עשרה שעות מארבע לפנות בוקר ועד ארבע אחר הצהריים, ומה היה פשר האריכות, הרה"ק מראפשיץ היה נגיש לכל אברך בברכת אהבה רבה ומניח את ידו הקדושה על כתיפו והיה אומר והאר עינינו בתורתך, בכיות ער האט גיט אויסגעוויינט" (החכמה מאין), ואם כי כל כך גדלה עבודת הצדיקים בתפילת אהבה רבה ביום זה

כמה גדול חובותינו ביום זה ואף כי א"א לנו לבוא למדרגתם מ"מ בבחינת מתי יגיעו מעשי לכה"פ נגיעה קצת בדרכיהם ובפרט "כי בחג השבועות ממלא השי"ת להאדם כל אשר מבקש ומתפלל ממנו" (חסד לאברהם) והוא מכיון שכל תפילה הבאה מתוך ד"ת מתקבלת... ומכ"ש היום שהוא כולו תורה הוא עת רצון לעבודה שכלב הוא תפילה" (שפת אמת) ויוכל לפעול כל ההשפעות "להמשיך רפואה להריאה" (ליקוטי מהר"ן) ונידון על בנים, ויהיו בני תורה צדיקים" (דרך הישר) ומסוגל ל"השפעת פרנסה ובני חיי ומזוני" (שער יששכר) וגם מעותד יום הק' הזה ממש כיו"כ בקדושתו ושהוא יום הדין וגם שהוא יום שליחה ומחילה כמפורש בירושלמי "בכל הקרבנות כתיב חטא ובעצרת אין כתיב חטא, אמר להן הקב"ה מכיון שקבלתם עליכם עול תורה מעלה אני עליכם כאילו לא חטאתם מימכם" (ר"ה פ"ד ה"ח) וכיון שהוא יום חתונתנו ושמחת לבינו כביכול עם השכינה הקדושה, "נמצא ביו"ל דהוי נשואין בשבועות ואנו הכלה נמחל לנו עונותינו וזהו רומז ליהי"כ בשבועות" (קדושת לוי), ובכן כשנשתדל במעשינו לקבל עלינו עול תורה בודאי הקב"ה לא יראה פנינו ריקם כי הקב"ה שומר משמרתה של תורה ו"אנו מצוין ולא יראופני ריקם להביא קרבן, וכשם שהקב"ה ציוה שלא יבואו ריקם כך הקב"ה מוסיף אז שפע וברכה איש כפי ברכתו הראוי והאפשר לו" (חת"ס תו"מ), אמן כן יהי רצון.

הופיע

בעזה"ש"ת

ספר

יום

המובחר

ילקוט חיזוק והתעוררות

בסגנון מכתב הדרכה פרטית לחתן, באיזה אופן למלאות את יום המובחר שבחיינו,

יום החופה - חתונה - שבע ברכות

סדר המעשה אשר יעשה

ודיבורי תפלות ובקשות, והתבוננות המחשבה

בזמנים גבוהים הללו

"ל בס"ד על ידי

אברהם יעקב יאקאב

פה קרית יואל י"ז
ק"ץ שנת תש"ע לפ"ק

צפיוני הלכה

בירורי הלכות, נערך ונסדר ע"י מערכת "בית ועד לחכמים"
שע"י מבצר הכוללים קרית יואל
והיו למראה עיניו של הגה"צ דומ"ץ קרית יואל שליט"א

דיני עציצ (פלענ"ט)

א) פלענ"ט שייש בו עפר וגדלים שם אילנות או פרחים ומונה בחצר או מפרסת [פארט"ש], אין לטלטלן כלל ממקום למקום, שהרבה פעמים יש בזה חשש של זורע וקוצר, וכל שכן שאין להביאו מפארט"ש לביתו או להוציא מביתו.

ב) ואם מונה בתוך הבית יש מקילין לטלטלו אם הוא פחות מג' טפחים, ויש מהמורים שלא לטלטלו ממקום למקום, וכן ראוי להחמיר.

ג) אסור להניח מים לתוך הפלענ"ט ולכמה פוסקים הוא איסור דאורייתא, ואם הפלענ"ט מונה סמוך להסינ"ק שנוטלים שם ידי, יש ליהדר בשעת נטילת ידיים וכדומה שלא ישפוך במהירות והזקה באופן שיהיה פסיק רישא שניתן קצת מים על הפלענ"ט.

ד) וכן כשהפלענ"ט מונה בביתו אסור לפתוח הוילון נגד הפלענ"ט כדי שהחמה יזרח עליו, שגם בזה יש חשש איסור תורה של זורע, שזריחת השמש על הפלענ"ט מועיל לגידולים, ואפי' כשפותח הוילון כדי שיכנס אור לבית ואין מכוון להפלענ"ט, ג"כ יש להחמיר כיון שכו"ס ע"י פתיחתו גורם שהשמש יזרח על הפלענ"ט.

ה) אכן אם בשעה שפותח הוילון או האוניג"ל לא יזרח השמש תיכף על הפלענ"ט [כגון שעכשיו השמש מוכסה בענן או שהשמש מאיר עכשיו בצד האחר] מותר לפתוח הוילון או האוניג"ל אם אינו מכוין בפתיחתם לתועלת הפלענ"ט אע"פ שלאחר שעה מועטת יזרח השמש על הפלענ"ט.

ו) אם נתהפך הפלענ"ט ונשפך עפר ממנו, אסור להחזירו לתוכו משום מלאכת זורע, וע"כ אסור להחזיר העפר אף באופן דליכא חשש משום איסור מוקצה כגון שמטלטלו באחורי ידיו.

דיני פרחים ושושנים [בלומע"ן] המונחים בתוך מים

ז) פרחים ושושנים [בלומע"ן] המונחים בכלי [ואז"ע] מלא מים ונעשה לנוי וקישוט הבית מותר לטלטלם ממקום למקום [ואף מביית לפארטש וכדו'] ואינם מוקצה, וגם ליכא חשש זורע בטלטולם.

ח) פרחים ושושנים [שדרכם להניחם בתוך מים כדי שלא יכמושו] ושכח להניחם במים מערב שבת ויו"ט, אסור להניחם בשבת ויו"ט בכלי [ואז"ע] מלא מים, משום שבדרך כלל הפרחים והשושנים הנמצאים ביננו הם מאותן המינים שדרכם לפתוח יותר כשמניחין אותם במים, וע"כ הנחתם בתוך המים נחשב כזורע. [ובעת הצורך יש לשאול שאלת חכם אי מותר לומר לגוי להניח אותם במים].

האיסור הוא בעצין נקוב שמונה בפארט"ש שי תחתיו קרקע עולם, שאז יונק מהקרקע, וע"י טלטלו נחשב כקוצר, ובהרבה מיני כלים אמרין שיונק מן הקרקע אפילו כשאינו מנוקב, וגם יש פוסקים דס"ל דענן או פרח שנוטה חוץ מהעצין יונק מהקרקע, וע"כ בפנים סתמנו שיש להחמיר ואי"ה דיני זורע יתבאר פרטי דין זה בארוכה.
מנחת פתים (סי' שליו' על סי' ח) ונע"ש שצידד לומר דאולי יכולין להקל בעצין שאינו נקוב אף בגובה ג' טפחים ונשאר בצ"ע. וכן נראה משו"ע (סי' שליו' סעיף ח) דעצין מותר בטלטול, וכן הביא בתהלה לדוד (סי' שליו' סק"ו) מדברי הר"ן דאם מכניז לרחם מותר לטלטלו, וכן נקטו האחרונים דכל דבר שהוא לנוי וקישוט הבית אינם מוקצה (ובהל"ל מוקצה יתבאר אי"ה דין זה באריכות.
כן הביא בשו"ת נשמת שבת (לסי' שליו' – סי' רמ"ד) בשם שו"ת דברי שמואל וספר מעשה רחל על הרמב"ם עיי"ש, וע"י בפמ"ג (א"א סי' שליו' סק"ז) שצידד דבאופן דיש בו האיסור של השתמשות במחובר אסור לטלטלו, ואף באופן דליכא בו איסור השתמשות במחובר, מ"מ צדד להחמיר מכיון דהעפר הוא מוקצה מחמת גופו עיי"ש וצינו במשנ"ב (בשעה"צ סי' ל"ח), נאלץ דיש לדחות הדמיון מיידי בעצין שאינו עשוי לנוי הבית, וע"כ ס"ל דהוי מוקצה, אבל כשעשוי לנוי מודי דהעפר אינו מוקצה כמו מי שהכניס עפר לאיזה צורך ויחזיר ליד מקום שאינו מוקצה ועדיין צ"ב].

וכן בכלכלת השבת (מלאכת זורע) כי דעצין הוי מוקצה מחמת גופו ואסור לטלטלו אף לצורך גופו ומקומו כמו ביצה שנולדה ביו"ט [ולכאורה כוונתו במה שדימה לביצה שנולדה ביו"ט, מכיון שהעצין גדל והולך הו"ל נולד גמור, וכמ"ש הרמ"א (סי' שליו' סעיף ב') וכ"פ התניא (שם סעיף ו') דכל פרי שלא נגמר בישראל אסור משום מוקצה מפני שאין הכונה מוקצה כלל במחובר כליהוצא בזה שהוא גדל והולך בשבת עיי"ש, אכן הרמ"א (שם סק"ח) צידד להקל דכל מה שגדל והולך בטל ברוב, וכ"פ להקל בגר"א הובא במשנ"ב (שם ס"ק ט"ז) וכ"פ בערך ש"י יו"ד סי' ק"ב, וע"י ביד יוסף (סי' שליו' רביד הזהב סק"ח) מה שכתב ליישב דעת הרמ"א והתניא ואכמ"ל] וע"י בשביתת חשבת (מלאכת קוצר סעיף ח) שהביא מחלוקת אי הוי מוקצה מחמת גופו אי כלי שמלאכתו לאיסור עיי"ש.

בספר מנחת שבת (סי' פ' ס"ק קצ"ד) אחר שהביא המנח"פ הני"ל סיים דלדינא ראוי להחמיר כדברי הפמ"ג וכלכלת חשבת הני"ל עיי"ש.

ד) שו"ת מנחת שבת (סי' פ' ס"ק קצ"ד) אחר שהביא המנח"פ הני"ל סיים דלדינא ראוי להחמיר כדברי הפמ"ג וכלכלת חשבת הני"ל עיי"ש.

ו) שו"ת מנחת שבת (סי' פ' ס"ק קצ"ד) אחר שהביא המנח"פ הני"ל סיים דלדינא ראוי להחמיר כדברי הפמ"ג וכלכלת חשבת הני"ל עיי"ש.

ז) שו"ת מנחת שבת (סי' פ' ס"ק קצ"ד) אחר שהביא המנח"פ הני"ל סיים דלדינא ראוי להחמיר כדברי הפמ"ג וכלכלת חשבת הני"ל עיי"ש.

ח) שו"ת מנחת שבת (סי' פ' ס"ק קצ"ד) אחר שהביא המנח"פ הני"ל סיים דלדינא ראוי להחמיר כדברי הפמ"ג וכלכלת חשבת הני"ל עיי"ש.

ט) שו"ת מנחת שבת (סי' פ' ס"ק קצ"ד) אחר שהביא המנח"פ הני"ל סיים דלדינא ראוי להחמיר כדברי הפמ"ג וכלכלת חשבת הני"ל עיי"ש.

י) שו"ת מנחת שבת (סי' פ' ס"ק קצ"ד) אחר שהביא המנח"פ הני"ל סיים דלדינא ראוי להחמיר כדברי הפמ"ג וכלכלת חשבת הני"ל עיי"ש.

יא) שו"ת מנחת שבת (סי' פ' ס"ק קצ"ד) אחר שהביא המנח"פ הני"ל סיים דלדינא ראוי להחמיר כדברי הפמ"ג וכלכלת חשבת הני"ל עיי"ש.

יב) שו"ת מנחת שבת (סי' פ' ס"ק קצ"ד) אחר שהביא המנח"פ הני"ל סיים דלדינא ראוי להחמיר כדברי הפמ"ג וכלכלת חשבת הני"ל עיי"ש.

(ט) וכן יש לזוהר שלא להוציא ולהחזיר שום פרח או שושנה מן המים בשבת ויו"ט, כגון מי שאינו שבע רצון מאופן הנחת וסידור הפרחים בתוך הוואז"ע אסור להוציא הפרחים ולהחזירם בסדר נאה.¹⁰ (י) ומהאי טעמא גם כשהניח במים בערב שבת ויו"ט ונפשו המים אסור למלאותו עם מים, וכן כשיש בתוכו מים אסור להוסיף מים בשבת ויו"ט.¹¹

(יא) כל דינים אלו הם בפרחים שעדיין לא נפתחו לגמרי, אבל אם יודע שכל השושנים כבר נפתחו לגמרי ולא יפתחו עוד, או שהם ממיני פרחים שאינם נפתלים ע"י המים, וכן הדין בהדסים¹² או ענפים שאין להם פרחים כלל, אז אם הם מונחים במים מערב שבת ויו"ט מותר להוציאם ולהחזירם לתוך המים¹³ [כדי לסדרם בסדר נאה וכדומה], אבל אם לא היו מונחים במים מע"י ויו"ט אסור למלאות כלי עם מים חדשים להניחם שם.¹⁴

(יב) ובמינים אלו יש חילוק בדינם בין שבת ליו"ט, שבי"ט מותר להוסיף מים וכן מותר ליתן האבק שמטרתו לשמור על הפרחים שלא יכמשו במהרה אבל בשבת אסור להוסיף מים, או ליתן אבק הנ"ל אלא מותר להוציאם ולהחזירם בתוך אותן המים.¹⁵

(יג) ואף ביו"ט שמותר להוסיף מים, הוא רק כשמוסיף פחות ממוחצה מכלמות המים שיש בתוך הכלי, אבל להוסיף יותר ממוחצה אסור שאז נחשב כמו שהחליף המים, ולהחליף המים במים חדשים אסור גם ביו"ט כנ"ל.¹⁶

דיני ברכת הריח על הפרחים

(יד) הקונה פרחים שיש בהם ריח טוב תלוי על איזה חוונה קנאו, דאם קנאו על החוונה שיהיה לנוי וקישוט הבית לכבוד יו"ט, וגם כדי שהבית יתבשם בריח הטוב, [כמו שמצוי באותן הקונים הפרח שנקרא ליליים וכדומה] מברך ברכת הנהנין בכל פעם שנכנס לבית ונהנה מהריח [ואע"פ שאינו אותו הפרח]¹⁷, ומעיקר הדין צריך לברך אפילו

כשאינו מכין להריח, אך כיון שיש חולקים בזה נכון שיכין להנות מהריח בכל פעם שנכנס להבית שאז יכול לברך למו"ע¹⁸, וצריך לזוהר בזה הרבה שהרי אסור ליהנות מהריח בלא ברכה.¹⁹

(טו) וכשברך פעם אחד ויצא מהבית, אם דעתו לחזור מיד אינו חוזר ומברך²⁰, ואם לא היו דעתו לחזור אלא אחר ג' שעות²¹ אע"פ שנמלך וחזר תיכף מברך שנית²², וכן כשהיה דעתו לחזור מיד אלא שנתעכב הדבר שחזר אחר ג' שעות צריך לחזור ולברך.²³

(טז) ואם לא קנאו על החוונה שיתבשם הבורית מהריח, אלא לנוי ולקישוט הבית לכבוד יו"ט, אינו מברך בורא מיני בשמים אף אם מתכוין ליהנות מריח²⁴, ואם אותו הפרחים בידו ורוצה ליהנות מריחם אז מברך בורא מיני בשמים, שהאחיזה בידיו עושה שהבשמים יהיו עבדים לריח.²⁵

(יז) נוסח ברכת הריח תלוי אם הוא ממין עשבים או ממין עצים, והיינו אם הריח בא מעשבים [כגון מין הנקרא ליליים, שהוא מעשבים] מברך בורא עשבי בשמים, ואם הוא מעצים [כגון הדסים] מברך בורא עצי בשמים, ואם יש לו מין שא"ל לברר אם הוא מעצים או מעשבים, או שיש מחלוקת הפוסקים בזה, יברך בורא מיני בשמים.²⁶

אילנות וענפים שמניחין בביהמ"ד ובבית בחג השבועות

(יז) המנהג אצלנו להניח אילנות וענפים בחג השבועות בביהמ"ד ובבית²⁷, ויש לזוהר כשתולשין הענפים, שיתלוש רק מאילן סרק, ולא מאילן העושה פירות.²⁸

(יח) ענפים שהניח באיזה מקום בבית אינם מוקצה, ומותר לטלטלם ממקום למקום, וכן אם נפלו על הארץ מותר להגביהו ולהחזירו למקומו.²⁹

(יט) מ"מ אם נפל מהם רק עלה או פרח שאינו ראוי לכלום אסור לטלטלם דהוי מוקצה מחמת גופו שאסור בטלטול אף לצורך גופו ומקומו³⁰, [אך באופן שממאס הרבה המקום ואינו יכול לסבול שיהא מונח אצלו מותר להגביהו ולהניחו בגארביזו"ש דהוי כגרף של רע"י].

=====

¹⁰ משב"ז (סי' שליו סק"י) ושאר אחרונים.

¹¹ אף שיתבאר לקמן סעיף י"ב שבי"ט מותר להוסיף, מ"מ כאן שהפריחה נפתחים נראה שאסור כמו שאסור להחזיר.

¹² כ"כ בכח"ח (סי' שליו ס"ק ע"ח) דכל זמן שאין להם ענבים מותר.

¹³ רמ"א (סי' שליו סעיף י"א).

¹⁴ כ"כ הפוסקים (בסי' שליו ובסי' תרנ"ד).

ואם נתן המים לתוך הוואז"ע מע"י, אבל שחל להניח הענפים או הפרחים, יש בזה מחלוקת הפוסקים אי מותר להניחם ביו"ט תוך המים, דדעת הפמ"ג (א"א סי' שליו סק"י) והתניא (סעיף י"ח) והביכורי יעקב (תרנ"ד סק"ב) להקל, והאיסור ליתנו בשבת ויו"ט מתחילה הוא רק משום שאסור לטרוח בשפכת המים להכליל אבל כשהכלי כבר מלא עם מים ליכא איסור בהנחת הענפים, אבל דעת הכפות תמרים (סוכה דף מ"ב) שגם בזה יש לאסור ואינו מותר רק להחזיר לתוך המים שהיה מע"י, וכן דעת התו"ש (ס"ק כ"א) וחי אדם (כלל י"א דין ג') ועי' בשע"י (ס"ק מ"ח) שהכריע דאם שחל להעמיד מבעוד יום יכולין לסמוך על המקלח, והנה"צ הדומ"ץ שליט"א בספרו אגלי דבש (ח"א סי' ס"ב) האריך בענין זה ושמ ביאר הדק היטב כל הדעות ושיתו הפוסקים באופן נפלא, ואכמ"ל.

¹⁵ מג"א סי' שליו סק"י דבשבת אסור להוסיף, ובשו"ע (סי' תרנ"ד) מבואר דביו"ט מותר להוסיף [והאבק שמשימין בתוכו נראה דהוי כמוסין].

ובתניא (סי' שליו סעיף י"ח) כתב דאף ביו"ט אסור להוסיף וביאר במנחת פתים [בשירי מנחה – סוסי' שליו] שדעת התניא שלא התירו הוספת מים ביו"ט אלא בלולב משום הידור מצוה ע"י, אכן משמעות המג"א (הנ"ל בסי' שליו) נראה דמקיל ביו"ט גם שלא לצורך מצוה, וכ"כ להדיא בא"ר (סקט"י) ומחא"ש (על מג"א הנ"ל) וחי"א (כלל י"א דין ג') ועוד, וכ"פ בשו"ת אגלי דבש (הנ"ל, באות ז').

¹⁶ נערך השלחן (סי' תרנ"ד סעיף ב') וכ"פ הנה"צ הדומ"ץ שליט"א (באגלי דבש שם).

¹⁷ במ"ש בשו"ע (סי' רי"ז סעיף א') דבכנס לחנות של בושם שעשוי למכור וגם להריח מברך ברכת הריח שכנס לחנות, וה"ה בבית פרטי וכמו שכתב המשנ"ב (שם בשע"י סק"א).

¹⁸ יש בזה פלוגתא בפוסקים (בסי' רי"ז) אי מברך כשאנו מכין להריח, ובמשנ"ב (סי' רי"ז סק"ב ושע"י סק"ד) נראה שדעתו דמברך אף כשאנו מכין וכ"פ בדח"ח, ועי' בקי החיים (סק"ב) שכתב דיש לכון בדעתו שרוצה להריח ועל ידי זה מברך לכו"ע.

¹⁹ שו"ע (סי' רי"ז סעיף א').

²⁰ לשון המג"א (סי' רי"ז סק"ב) אם היה דעתו לחזור לאלתר.

²¹ עי' בתניא (סי' כ"ה סעיף ב"ט) שכתב דשיעור היסוד הדעת (לענין תפילין) הוא כמו ב' או ג' שעות, ועי' בקצות השלחן (סי' ח' סעיף י"ח – ובבדי השלחן ס"ק ס"א)

²² שו"ע (סי' רי"ז סעיף א') ומג"א (שם סק"ב).

²³ כ"כ התניא (סי' ח' סעיף כ"ד) לענין ציצית.

²⁴ מג"א (סי' רי"ז סק"א).

²⁵ משנ"ב (סי' רי"ז סק"א) בשם הפמ"ג ודרך החיים.

²⁶ כ"ז נתבאר בשו"ע (סי' רי"ז) ואם בירך על מין עץ בורא עשבי בשמים או על מין עשב בורא עצי בשמים לא יצא כמ"ש במג"א (סי' רי"ז ס"ק ט"ז).

²⁷ כמ"ש המג"א (סי' תצ"ד סק"ה) ואף שבמעשה רב (אות קצ"א) מביא בשם הגר"א דיש לבטל המנהג מכיון שעכשיו כן הוא חוק העמים, הובא בחי' אדם (כלל קל"א דין י"ג) ובמשנ"ב (סק"י), מ"מ כתבו הרבה אחרונים ליישב המנהג ואכמ"ל. [עיי' ביוסף דעת (לבעל שואל ומשיב – יו"ד סי' שמ"ח) שמיישב עפ"י דברי הריב"ש דכל דבר שיש טעם בדבר אין בזה משום חוקת הגוי].

²⁸ בשו"ת בית יעקב (סי' ק"מ) כתב דכל החומרות בענין עקירת אילן העושה פירות הוא רק לקצוץ כל האילן אבל לקצוץ ענפיו מותר לכו"ע, הובא דלינא במשנה למלך (פ"ז מהל' איסורי מזהב), אכן עי' בדרכי"ח (סי' קט"ז סק"י) ד"ה ועי' בשו"ת בית יעקב (אות קצ"א) דמביא חבל אחרונים דחולקים על הבית יעקב ונקטו שאסור עי"ש.

²⁹ עי' לעיל (תורה י"א) דכל שהוא לנוי וקישוט הבית ליכא בזה משום מוקצה, וה"ה בזה שנתלשו לקישוט הבית לכבוד החג, וכן האריך להוכיח בשו"ת בצל החכמה (ח"ד סי' פ"ז – וחי"ה סי' קי"ט) בהרבה ראיות ברורות, ועי"ש מה שהאריך להקשות על מ"ש"כ הערך שיי' (סי' תצ"ד ד"ה במג"א) דאסור לטלטלם משום דהוקצו למצותן (ובמקום אחר הארכנו שדעת רוב הפוסקים דאף כלי שאינו עשוי לטלטל כלל אלא שיש לו תורת כלי מחמת שמשמש לאיזה שימוש במקומו כמו כאן שעשוי לנוי הבית, אף שיידח לו מקום אינו מוקצה כל זמן שאינו מקפיד שלא יטלטלו מחמת שלא יפתחו דמיו שאז נעשית מוקצה מחמת חסרון כ"ס ואכמ"ל).

³⁰ רמ"א (סי' ש"ח סעיף ז'). [ועי' בקצוה"ש (סי' קט"ז סק"י) ובחזו"א (א"ח סי' מ"ז) אות ט"ז מביא] ובשו"ת מנח"י (ח"ה סי' ל"ח אות ג').

³¹ שו"ע (סי' ש"ח סעיף ל"ד) ולחלן [ועי' ברמ"א (סי' רע"ט סעיף ב') ובאחרונים שם ודו"ק].